

Αμβρακικός

Ο ΜΑΓΕΥΤΙΚΟΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΡΟΔΙΑΣ

ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ ΠΡ. ΗΛΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ Δ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: ΑΝΝΑ Α. ΚΑΛΑΪΤΖΗ

ΟΙ

αντίξοες - από άποψη φωτογράφισης - καιρικές συνθήκες μας ταλαιπώρησαν αρκετά στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού. Η **Ροδauγή Άρτας**, ιδιαίτερα, επέμενε να αρνείται πεισματικά, μέσα από τις βροχές και τις ομίχλες του Άραχθου, να μας αποκαλύψει το ωραίο της πρόσωπο. Αυτό μας επέβαλε να

πραγματοποιήσουμε τρεις φορές το μακρύ ταξίδι ως την Άρτα εκταμιεύοντας πολύ περισσότερο χρόνο από όσον υπολογίζαμε. Ωστόσο επαληθεύτηκε και πάλι το γνωμικό "ουδέν κακόν αμιγές καλού". Γιατί, εκτός από τη γνωριμία μας με το συναρπαστικό ορεινό περιβάλλον της ευρύτερης περιοχής της Ροδauγής, είχαμε και τη σπάνια τύχη να περιπλανηθούμε σ' έναν τόπο γαλήνιο και πολύμορφο, από τους γοητευτικότερους που μπορεί να συναντήσει κάποιος στην Ελλάδα.

Ήταν ο **Αμβρακικός**, με τους απaráμιλλης ομορφιάς και ανυπολόγιστης οικολογικής αξίας υγροτόπους του. Όταν λοιπόν ο πατήρ **Αγαθάγγελος Καμβύσης, Αρχιμανδρίτης της Ι. Μονής Προφήτη Ηλία Πρεβέζης**, μας διαβεβαίωσε, ότι θα έθετε στη διάθεσή μας κάθε μέσο για την ολοκλήρωση του άρθρου, είχαμε ήδη λάβει τις αποφάσεις μας. Ο επόμενος προορισμός μας θα ήταν ο Αμβρακικός.

ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΜΑΤΙΑ ΣΤΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΥ

Καθώς από τα παράλια της Ηπείρου κατατηφορίζουμε προς τα παράλια της Στερεάς, βρισκόμαστε ξαφνικά μπροστά σ' ένα γεωλογικό παράδοξο. Η συμπαγής - μέχρι εκείνη τη στιγμή - δυτική ακτογραμμή της χώρας διασπάζεται αιφνιδιαστικά από μια στενή λωρίδα θάλασσας, που δεν ξεπερνάει τα 600 μέτρα. Αυτή όμως η ασήμαντη - σε σχέση με το συνολικό μήκος των ακτών - φυσική διώρυγα είναι αρκετή για να δημιουργήσει μέσα στη στεριά την πιο συναρπαστική "**κλειστή θάλασσα**" της χώρας, τον Αμβρακικό κόλπο.

Αποτέλεσμα έντονης τεκτονικής δραστηριότητας, που ξεκίνησε εδώ και 2 εκατομμύρια χρόνια, ο Αμβρακικός είναι ένα τεκτονικό βύθισμα, που άρχισε σταδιακά να γεμίζει με τις αποθέσεις των ποταμών Άραχθου και Λούρου⁽¹⁾. Η βαθμιαία ανύψωση της θάλασσας στα τελευταία 10.000 χρόνια είχε ως αποτέλεσμα να εισχωρήσει το Ιόνιο Πέλαγος ανάμεσα από το Άκτιο και την Πρέβεζα και να πλημμυρίσει τον κόλπο δίνοντάς του τη σημερινή μορφή.

Η φυσιογνωμία βέβαια του κόλπου ήταν πολύ πιο φυσική στα πρώτα στάδια κατοίκησης της περιοχής, που χρονολογείται από τα χρόνια της Παλαιολιθικής εποχής. Με την εμφάνιση

των Ρωμαίων αρχικά και κατόπιν με την ανάπτυξη μεγάλων οικισμών και διεύρυνση των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων όλα άρχισαν να αλλάζουν. Χερσαίες μεταφορές, γεωργία, κτηνοτροφία, αποψίλωση δασών, εγγειοβελτιωτικά έργα, αλλαγές στην υδρολογία των ποταμών Άραχθου και Λούρου καθώς και η παράκτια οικιστική ανάπτυξη, διαμόρφωσαν τη σημερινή φυσιογνωμία του κόλπου.

Ο Αμβρακικός είναι ένας κόλπος, που εισχωρεί σε μεγάλο τμήμα της ξηράς καταλαμβάνοντας μια έκταση 405 περίπου τετραγωνικών χιλιομέτρων. Το μέσο βάθος του είναι 26 και το μέγιστο 65 μέτρα. Τα φυσικά όρια του κόλπου είναι στα ανατολικά οι απολήξεις του Μακρυνόρους, στα βόρεια η προσχωσιγενής πεδιάδα της Άρτας, στα δυτικά οι χερσόνησοι της Πρέβεζας και του Άκτιου που τον χωρίζουν από το Ιόνιο και στα νότια οι πρόποδες των Ακαρνανικών ορέων. Οι ακτές είναι στο σύνολό τους ομαλές, εκτός από ορισμένα σημεία του νότιου και βορειοανατολικού τμήματος, όπου χαμηλές λοφοπλαγιές βυθίζονται απότομα στη θάλασσα.

Οι βασικοί δημιουργοί του τεράστιου υγροτόπου του Αμβρακικού είναι οι δύο μεγάλοι ποταμοί που εκβάλλουν στον κόλπο, ο **Άραχθος** και ο **Λούρος**. Με την προαιώνια δράση των νερών τους οι δύο αυτοί ποταμοί συμβάλλουν στο σχηματισμό ενός εξαιρετικά περιπλο-

(1) "ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ, πουθενά αλλού στη γη". (ΟΙΚΟΣ Ε.Π.Ε., ΚΟΑΝ / ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ 2003)

ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

κου όσο και μοναδικού για τα Ελληνικά δεδομένα υδροτοπικού συστήματος 220.000 περίπου στρεμμάτων που περιλαμβάνουν μεγάλες και μικρές λιμνοθάλασσες, μακρόστενες χαμηλές λουρονησίδες που χωρίζουν τις λιμνοθάλασσες από τη θάλασσα, παραποτάμιες ζώνες, εκβολές ποταμών, αμιυρόβαλους και γλυκόβαλους, απέραντους καλαμιώνες, υγρολίβαδα και αλίπεδα. Είναι μια θαυμαστή ποικιλία οικοτόπων, που εναλλάσσονται διαρκώς ξεδιπλώνοντας μια συνολική εικόνα σπάνιας ομορφιάς. Κάποιες λοφοπλαγιές στην περιφέρεια του κόλπου σκεπάζονται από δρυοδάση, ενώ δεν λείπουν τα απομεινάρια παραποτάμιων δασών, που μαζί με τα βουσκοτόπια και τις διάφορες καλλιέργειες,

Αεροφωτογραφία ενός τμήματος του Υγροτόπου της Ροδιάς, με τον χαρακτηριστικό χωμάτινο δρόμο που παρακολουθεί την ακτογραμμή. (Επάνω) ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

Χάρτης της ευρύτερης περιοχής του Αμβρακικού. Σχεδιασμός: Β. Χατζηρβασάνης, πηγή : “Αμβρακικός, πουθενά αλλού στη γη”

συμπληρώνουν το υπέροχο αυτό μωσαϊκό των τόσο διαφορετικών τοπίων και εικόνων. Στον Αμβρακικό περιλαμβάνονται 20 τουλάχιστον ανέραρες λιμνοθάλασσες, αριθμός που δεν συναντάται σε κανένα μέρος της Ελλάδας. Η συνολική έκτασή τους ξεπερνάει τα 70 τετ. χιλιόμετρα, ενώ οι περισσότερες χωρίζονται από τη θάλασσα με μια λουρονησίδα, δηλαδή μια μακρόστενη λωρίδα γης. Παρατηρώντας

κάποιος μια λουρονησίδα από μακριά σχηματίζει την εντύπωση ότι αποτελείται από άμμο. Αν σκύψει όμως στο έδαφος των περισσότερων, θα διαπιστώσει έκπληκτος, ότι η σύνθεσή του αποτελείται από αμέτρητα κελύφη αχιβάδων. Τι είναι όμως οι λιμνοθάλασσες; Είναι ρηχές λιμναίες εκτάσεις ακριβώς δίπλα στη θάλασσα. Δημιουργούνται από τη δράση των ποταμών και των κυμάτων, που για πολλά χρόνια συσσωρεύουν λάσπη, άμμο και κοχύλια σε μια αβαθή ακτή. Όλα αυτά τα φερτά υλικά σχηματίζουν σιγά - σιγά μια λωρίδα στεριάς, που κάποια στιγμή απομονώνει ένα κομμάτι θάλασσας και το μετατρέπει σε λιμνοθάλασσα. Οι τρεις μεγαλύτερες λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού, κάθε μια με τις δικές της ιδιαιτερότητες, είναι η "Λογαρού" με έκταση 25,75 τετ. χιλιόμετρα, το "Τσουκαλιό" με 16,5 και η "Ροδιά" με 13,5 τετ. χιλιόμετρα. Ένα βασικό χαρακτηριστικό των λιμνοθαλασσών του Αμβρακικού είναι η μεγάλη τους βιολογική παραγωγικότητα. Με τις ιδιαιτερότητες της διαμόρφωσής τους λειτουργούν ως φυσικά εκτροφεία ψαριών και καρκινοειδών με αποτέλεσμα να παράγουν μεγάλους αριθμούς ψαριών αλλά και πολλών άλλων ζωντανών οργανισμών.

Οι λιμνοθάλασσες όμως είναι και για ένα άλλο λόγο σημαντικές. Σ' αυτές βρίσκουν τροφή και καταφύγιο χιλιάδες πουλιά, κάποια μάλιστα ζουν όλο το χρόνο στις λιμνοθάλασσες του Αμβρακικού, όπως ο περίφημος **Αργυροπελεκάνος**, που διατηρεί εδώ μια από τις δύο αποικίες αναπαραγωγής του στην Ελλάδα. (2)

Στα φυσικά ανοίγματα που υπάρχουν στις λουρονησίδες και τα οποία επιτρέπουν την επικοινωνία των λιμνοθαλασσών με τη θάλασσα, οι ψαράδες του Αμβρακικού έχουν εδώ και πολλά χρόνια εγκαταστήσει τα λεγόμενα "ιβάρια" ή "διβάρια". Είναι ειδικές κατασκευές με καλάμια, που, ενώ επιτρέπουν την ελεύθερη διακίνηση του νερού και την είσοδο ψαριών από τη θάλασσα, τα εμποδίζουν να επιστρέψουν, με αποτέλεσμα να παγιδεύονται τα ψάρια και τα καρκινοειδή.

-Θα έχετε την ευκαιρία να διαμορφώσετε σαφή αντίληψη για τον τρόπο κατασκευής και λειτουργίας των διβαριών, όταν θα τα επισκεφθούμε, λέει ο πάτερ Αγαθάγγελος. Πρώτα όμως ας γνωρίσουμε το "Κέντρο Υγροτόπων Ροδιάς".

(2) Η άλλη αποικία είναι στη Μικρή Πρέσπα

Ιωάννινα ↑

Φιλιπιάδα

Λούρος

Ποταμός Λούρος

ΑΡΤΑ

Βάλτος
Ροδιάς

Στρογγυλή

Μαυροβούνι

Ανέζα

Ποταμός Αραχθός

← Πάργα -
Ηγουμενίτσα

Λιμνοθάλασσα
Τσουκαλιό

Λιμνοθάλασσα
Λογαρού

Φιδόκαστρο

Μενίδι

Σαλαώρα

Κόπραϊνα

Κορωνοσία

Δέλτα Αραχθού

Νεοχώρι

ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ ΚΟΛΠΟΣ

ΠΡΕΒΕΖΑ

Βόνιτσα

ΙΟΝΙΟ
ΠΕΛΑΓΟΣ

Λίμνη
Βουλκαριά

Ακαρνανικά
Όρη

Αμφιλο

Ο π. Αγαθάγγελος δεν αρκείται μόνον στα ποιμαντικά του καθήκοντα αλλά, όποτε ο χρόνος του επιτρέπει, προσφέρει τις γνώσεις του για την ενημέρωση των επισκεπτών του κέντρου.

Η ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΑΡΧΙΖΕΙ

Ενθουσιασμένοι από τις πρώτες μας περιηγήσεις στον Αμβρακικό είχαμε σκεφτεί προς στιγμήν να δημιουργήσουμε ένα εκτεταμένο άρθρο, που θα περιελάμβανε όλο τον κόλπο. Πολύ γρήγορα αντιληφθήκαμε την ουτοπία ενός τέτοιου εγχειρήματος. Ήταν τόσο τεράστια η έκταση του κόλπου και τέτοια η πληθώρα και η διαφορετικότητα των οικοσυστημάτων του, που κάθε απόπειρα να συμπεριληφθούν σ' ένα ενιαίο άρθρο, θα οδηγούσε στην υποβάθμιση μιας σφαιρικής και σε βάθος παρουσίασης. Αποφασίσαμε λοιπόν να επικεντρώσουμε αρχικά το ενδιαφέρον μας στο ΒΔ τμήμα του Αμβρακικού, που περιλαμβάνει τη **Λιμνοθάλασσα και τους Βάλτους της Ροδιάς**. Ως ορμητήριο μας χρησιμοποιούμε τον υπέροχο ξενώνα "**Μαρούσιω**" στη **Ροδαυγή** πιστεύοντας, ότι είναι ασύγκριτη η εναλλαγή της ολόημερης περιήγησης στο επίπεδο της θάλασσας και της διανυκτέρευσης στο υψόμετρο των 800 μέτρων της Ροδαυγής. Άλλωστε με την

οικογένεια **Παπαβασιλείου** μας έχει συνδέσει δυνατή φιλία μετά τις τρεις διαδοχικές επισκέψεις μας στη Ροδαυγή.

Κατηφορίζουμε λοιπόν και πάλι την τόσο γνωστή διαδρομή μας για τη Φιλippiάδα και παίρνουμε κατεύθυνση για Προέβεζα. Μετά τον οικισμό της **Νέας Κερασούντας** συναντάμε τη "**Γέφυρα του Καλόγερου**" στον ποταμό Λούρο και στρίβουμε αριστερά στα βάλτοτόπια της Ροδιάς. Διασχίζουμε τον οικισμό της **Πέτρας** και μετά από λίγο φτάνουμε στον οικισμό της **Στρογγυλής**, πολύ κοντά στα νερά του Αμβρακικού. Καταποπιστικές πινακίδες, που άλλωστε μας συντροφεύουν σ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής, μας οδηγούν μέχρι το "**Κέντρο Υγροτόπων Ροδιάς**".

Το **Κέντρο Υποδοχής και Ενημέρωσης** στεγάζεται στο παλιό πέτρινο σχολείο της κοινότητας Στρογγυλής. Μας υποδέχεται ο **πατήρ Αγαθάγγελος** και μαζί του οι συνεργάτες του Κέντρου, **Μάριος Περήφανος** και **Γιώργος Καπελάνος**. Ο πρώτος, από τις Πετριές Ευβοίας, είναι τεχνολόγος ιχθυολόγος, με εμπειρία στις λιμνοθάλασσες και με μια σημαντική

επιστημονική εργασία για τα χέλια. Ο δεύτερος, γεννημένος στη Στρογγυλή και με οικονομικές σπουδές στην Ιταλία, αποφάσισε να επιστρέψει στον τόπο του και να προσφέρει τις υπηρεσίες του στις περιηγήσεις, τις ξεναγήσεις και τις πολυσχιδείς δραστηριότητες του Κέντρου.

Πριν αρχίσει η ενημέρωσή μας η ευγενική **Αλεξάνδρα**, συνεργάτις του Κέντρου, μας προσφέρει καφεδάκι, που απολαμβάνουμε στην χορταριασμένη και ηλιόλουστη αυλή. Στις αίθουσες του Κέντρου το ενημερωτικό υλικό είναι εντυπωσιακό και άριστα δομημένο, έτσι ώστε, μέσα από τους ερμηνευτικούς πίνακες τα σχεδιαγράμματα και τις θαυμάσιες φωτογραφίες, να ενημερώνεται πλήρως ο επισκέπτης για τη σημασία του υγροτόπου, τα είδη των πουλιών και της άγριας ζωής που ζουν σ' αυτόν, καθώς και για τον παραδοσιακό τρόπο ψαρέματος του χελιού, που αποτελεί μια ήπια μορφή εκμετάλλευσης του αλιευτικού πλούτου του υγροτόπου. Μαθαίνει επίσης ο επισκέπτης για τη ζωή και τις συνήθειες των ανθρώπων που ζούσαν μέσα στον υγρότοπο, για τα μνη-

μεία και την ιστορία της περιοχής, για τις εκκλησίες και τα μοναστήρια. Την ενημέρωσή μας έχει αναλάβει ο πάτερ - Αγαθάγγελος και μέσα σε λίγη ώρα αισθανόμαστε έτοιμοι να περάσουμε από τη θεωρία στην εμπειρία της επίσκεψης.

Δεν μπορώ, ωστόσο να αποφύγω να τον ρωτήσω, πώς εμπλέκεται τόσο ενεργά στον υγρότοπο η **Μονή του Προφήτη Ηλία Πρεβέζης**. Από την απάντησή του σταχυολογώ με συντομία μερικά από τα χαρακτηριστικότερα σημεία: "Η Εκκλησία είναι ο μοναδικός φορέας στην περιοχή του Αμβρακικού με συνεχή παρουσία και δράση από την επίσκεψη του Αποστόλου Παύλου στη Νικόπολη, το 61 μ.Χ., έως σήμερα. Για περισσότερα από 1900 χρόνια συνεχίζει να σφραγίζει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Στον 20ο αιώνα η σημαντικότερη μονή της Μητροπολιτικής περιφέρειας Νικοπόλεως είναι του Προφήτη Ηλία Πρεβέζης. Στα 1918 υπήχθησαν στη δικαιοδοσία της, ως μετόχια με νόμο, οι ιστορικές Μονές της Κορωνησίας, της Ροδιάς, του Αγ. Ιωάννου Ρωμιάς, της Κοιμήσεως Θεοτόκου

Η επιβλητική Ι. Μονή Προφήτη Ηλία Πρεβέζης και το Μετόχι του Τιμίου Προδρόμου, ορθώνονται σε θέση στρατηγική στο ΒΔ άκρο του Αμβρακικού, με κορυφαία θέα προς τον κόλπο.

Αεροφωτογραφία με άποψη του
υγροτόπου της Ροδιάς και την
ψαροκαλύβα της Μονής Προφήτη Ηλία.
ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

Οι επισκέπτες στην είσοδο της σπηλιάς του ασκηταριού του Αγίου Βηασίου Σεβαστείας.

ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

Καστρίου Ριζοβουνίου, της Παναγίας Βλαχέρνας Άρτας και της Φανερωμένης Κερασόβου. Το "δίκτυο" αυτό των μονών εκτείνεται σχεδόν σε όλο τον βορειοδυτικό Αμβρακικό. Όλες ιδρύθηκαν κατά τη Βυζαντινή περίοδο, την πρώτη και την ύστερη, σε τοποθεσίες ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Όπως ήταν φυσικό οι μονές αποτέλεσαν για την περιοχή κέντρα πολιτισμού και οικονομικής δραστηριότητας. Για να λειτουργήσουν διέθεταν σημαντικά περιουσιακά στοιχεία όπως, κτήματα, ελαιόδεντρα, ελαιοτριβεία, αλευρόμυλους, νεροτριβές, ιχθυοτροφεία και δάση. Οι άνθρωποι οργάνωσαν τις περισσότερες φορές την κατοικία και τη ζωή τους γύρω από τις μονές, μορφώνονταν σ' αυτές, εργάζονταν στα κτήματα, τα εργαστήρια και τα ιχθυοτροφεία των μονών και εύρισκαν ασφάλεια και καταφύγιο, όταν η περιοχή άλλαζε τον έναν μετά τον άλλον τους κατακτητές: Νορμανδούς, Ενετούς, Φράγκους και Τούρκους.

Μετά το 1912 και την απελευθέρωση από τους Τούρκους η μονή γνωρίζει μια μακρά περίοδο παρακμής, μέρος της περιουσίας της απαλλο-

τριώνεται υπέρ των προσφύγων του 1922, καίγεται το 1944 από τους Γερμανούς και μένει με ένα μοναχό. Στα 1980 μια ομάδα νέων επιστημόνων, συγκροτούν τον πυρήνα της νέας Αδελφότητας της μονής. Στα 1987 θεμελιώνεται το νέο μετόχι στο όνομα του **Τιμίου Προδρόμου** στα Φλάμπουρα Πρεβέζης και έκτοτε η Μονή λειτουργεί κατά το κοινοβιακό σύστημα, ενώ μέλη της Αδελφότητας υπηρετούν στην μητροπολιτική περιφέρεια Νικοπόλεως και Πρεβέζης ως εφημέριοι, ιεροκήρυκες και πνευματικοί σύμβουλοι.

Αποδεικνύοντας τη βαθιά της ευαισθησία για την προστασία του περιβάλλοντος η Μονή έχει αναλάβει διάφορες δράσεις με κυριότερες:

-Την αναδάσωση του λόφου του Προφήτη Ηλία με βελανιδιές.

-Την προστασία του δάσους πλατύφυλλης βελανιδιάς που περιβάλλει το καθολικό της Μονής Αγ. Ιωάννου Ρωμιάς και είναι ίσως το μοναδικό στον κόσμο παρόμοιας έκτασης δάσος πλατύφυλλης δρυός σε τόσο χαμηλό υψόμετρο.

-Την προστασία της μικρής λιμνοθάλασσας

"Σακουλέτσι", ιδιοκτησίας της Μονής Κορωνησίας, που είναι μια από τις ελάχιστες λιμνοθάλασσες στη Μεσόγειο που βρίσκεται πάνω σε νησί.

-Την μείωση της ρύπανσης του Αμβρακικού με την εγκατάσταση από το 1992 μονάδας βιολογικού καθαρισμού των λυμάτων της Μονής.

Έργο μεγάλης σημασίας της Μονής για την περιοχή είναι η ίδρυση του **"Οικοτουριστικού Κέντρου Ροδιάς"**, που ενημερώνει και ευαισθητοποιεί για τις περιβαλλοντικές αξίες της περιοχής και προβάλλει την "άλλη" κοσμοθεωρία της Εκκλησίας για την προστασία της φύσης, όπως αυτή αποτυπώθηκε στον υγρότοπο κατά την μακραίωνη διαχείρισή του από τους μοναχούς. Μέρος αυτού του υγροτόπου αποτελεί ιδιοκτησία της Μονής και περιλαμβάνει στην επικράτειά του μοναστηράκια, μικρά εκκλησάκια και το ασκηταριό στη σπηλιά του Αγίου Βλασίου.

Μέχρι στιγμής λοιπόν:

-Νοικιάστηκε το κτίριο του σχολείου της Στρογγυλής και ήδη λειτουργεί ως κέντρο υποδοχής και ενημέρωσης επισκεπτών.

-Κατασκευάστηκε στη λιμνοθάλασσα Κωνσταντίου με τρόπο παραδοσιακό πάνω σε πασσάλους, μια ψαροκαλύβα από καλάμια, τσαμιά και ψαθί και ένα παρατηρητήριο για την παρατήρηση των πουλιών.

-Κατασκευάστηκαν παραδοσιακές βάρκες του Αμβρακικού με επίπεδη καρίνα (τα γνωστά **"πριάρια"**), για την μετακίνηση των επισκεπτών στον υγρότοπο.

-Έγινε ο καθαρισμός και η διάνοιξη πρόσβασης του ασκηταριού του Αγίου Βλασίου στο Μαυροβούνι.

-Ξεκίνησε η δημιουργία μιας τεχνητής νησίδας χρησιμοποιώντας ως υλικά τα προϊόντα εκβάθυνσης των καναλιών. Το έργο αυτό, που πρόκειται να αποτελέσει χώρο φωλιάσματος πουλιών, υποδείχθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ, γίνεται για πρώτη φορά στον Αμβρακικό και θ' αποτελέσει πρότυπο ορθολογικής διαχείρισης προϊόντων εκσκαφής σε λιμνοθάλασσα."

Η ενημέρωση τελειώνει, έρχεται η στιγμή για την πρώτη μας προσέγγιση με τον υγρότοπο της Ροδιάς.

Η πολύωρη και συναρπαστική περιήγηση αρχίζει. Μετά από αρκετούς ελιγμούς στα κανάλια του υγροτόπου, οι βάρκες θα βγουν στα ανοιχτά νερά της λιμνοθάλασσας. ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

Η περιήγηση στον Υγρότοπο της Ροδιάς και στις παρακείμενες λιμνοθάλασσες είναι μια συναρπαστική εμπειρία, που μπορεί να γευτεί κάθε επισκέπτης που θα έρθει σε επαφή με το Κέντρο Ενημέρωσης.

ΓΛΙΣΤΡΩΝΤΑΣ ΣΤΑ ΗΡΕΜΑ ΝΕΡΑ

Σ' ένα λεπτό από το Κέντρο Ενημέρωσης φτάνουμε στη στεγασμένη αποβάθρα, γνωστή με το όνομα "Μόλος Χατζάρα".

-Για να κερδίσουμε χρόνο στις μετακινήσεις μας, θα χρησιμοποιήσουμε το ταχύπλοο, λέει ο πατήρ Αγαθάγγελος.

Η μεγάλη βάρκα με την ισχυρή εξωλέμβια εγκαταλείπει το αραξοβόλι της στο μόλο και αρχίζει την πορεία της στα άβαθα νερά του υγροτόπου. Είναι ένα στενό κανάλι που ελίσσεται διαρκώς και μοιάζει με μυστικό πέρασμα ανάμεσα στις συμπλεγείς νησίδες από αρμυρήθρες.

Πανέμορφοι λευκοτσικνιάδες ξεπηδούν κάθε λίγο ολόγυρά μας, πετούν ήρεμα σε χαμηλό ύψος πάνω απ' το νερό και μετά από μερικές δεκάδες μέτρα ξαναχάνονται μέσα στην πυκνή βλάστηση.

Ο Γιώργος Καπελάνος που εκτελεί χρέη καπετάνιου, ετοιμάζεται να αυξήσει την ταχύτητα της πλεύσης, ξαφνικά όμως η Άννα του

κάνει νόημα να επιβραδύνει την πορεία.

-Ευθεία μπροστά μας μια *Αλκυόνα*, λέει ψιθυριστά. *Αν συνεχίσεις έτσι αργά, έχω μια μικρή πιθανότητα να την φωτογραφίσω.*

Χαμηλώνει ο Γιώργος την ταχύτητα και η Άννα με ήρεμες κινήσεις ετοιμάζει τη μηχανή της. Εμείς οι υπόλοιποι περιμένουμε ακίνητοι, αποφεύγοντας ακόμα και να σηκώσουμε τα μάτια μας προς την αλκυόνα. Καταφέρνω ωστόσο, για μια μόνο στιγμή, να εντοπίσω το πολύχρωμο πουλάκι, καθισμένο στην κορυφή ενός θάμνου με ξερόκλαδα.

Τα δευτερόλεπτα κυλούν αργά, η απόσταση που μας χωρίζει από την αλκυόνα μικραίνει διαρκώς, στην βάρκα επικρατεί πλήρης ακινησία, μόνον η Άννα παρατηρεί διαρκώς το πουλί μέσα απ' το φακό της μηχανής της. Ξαφνικά ακούγεται ένα λυτρωτικό "κλικ" και αμέσως μετά άλλο ένα. Η Άννα βγάζει ένα στεναγμό ανακούφισης. Γυρίζουμε τα κεφάλια μας και προλαβαίνουμε το πανέμορφο πουλάκι να πεταρίζει και να μικραίνει διαρκώς, ώσπου χάνεται τελείως από τα μάτια μας.

-*Το πρόλαβες; ρωτάω την Άννα με αγωνία. Μου απαντάει μ' ένα πλατύ χαμόγελο.*

-*Ε, λοιπόν, είστε πολύ τυχεροί, λέει με ενθουσιασμό ο πατήρ Αγαθάγγελος. Μετά από τόσες επισκέψεις στον υγρότοπο είναι η πρώτη φορά που βλέπω κάποιον να φωτογραφίζει αλκυνόνα. Ούτως ή άλλως είναι σπάνια η εμφάνιση του πουλιού, πόσο μάλλον η φωτογράφησή του.*

Δεν έχει άδικο. Μετά από τόσα χρόνια περιπλανήσεων στη φύση είναι η δεύτερη ή η τρίτη ίσως φορά, που καταφέρνουμε να βρεθούμε σε τόσο μικρή απόσταση απ' αυτό το υπέροχο πουλάκι.

-*Μπορώ τώρα να πάω με την κανονική ταχύτητα; ρωτάει χαρούμενος ο Γιώργος και χωρίς να περιμένει την απάντησή μας ανεβάζει τα γκάζια της μηχανής.*

-*Τώρα πήγαινε όπως θες, του λέει η Άννα. Μετά την αλκυνόνα εγώ δεν έχω πια κανένα πρόβλημα.*

-*Κάνε λίγη υπομονή, της απαντάει αινιγματικά ο πατήρ Αγαθάγγελος. Δεν τα είδες όλα ακόμα.*

Ήδη ο Γιώργος οδηγεί τη βάρκα με μεγάλη ταχύτητα και επιδεξιότητα μέσα στο κανάλι. Μερικές φορές περνάμε σύριζα, αγγίζουμε σχεδόν τις αριμυρήθρες. Άλλοτε πάλι νομίζουμε πως κατευθυνόμαστε πάνω σε συμπαγές αδιέξοδο, την τελευταία όμως στιγμή προβάλλει μια αόρατη στροφή και το υδάτινο μονοπάτι συνεχίζεται.

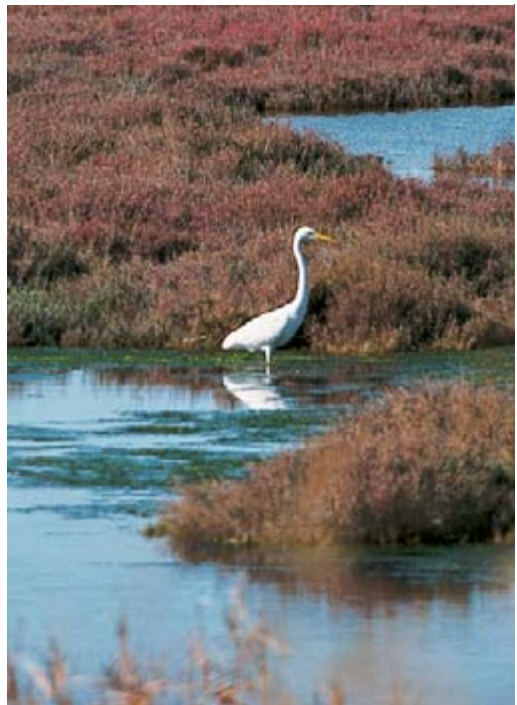
-*Όπως καταλαβαίνετε, δεν είναι αυτή η συνηθισμένη ταχύτητα περιήγησης και ξενάγησης των επισκεπτών, λέει κάποια στιγμή απολογητικά ο Γιώργος. Απλά βιάζομαι να βρεθούμε στ' ανοιχτά για να προλάβουμε τη μπουνάτσα που υπάρχει αυτή την ώρα.*

Παπάκια, πρασινοκέφαλες πάπιες, λευκοτσικνιάδες και πολυάριθμες φαλλαρίδες, ένας συναρπαστικός φτερωτός κόσμος ξεπηδάει συνεχώς ολόγυρά μας. Μια νανοβουτηχάρα πεταρίζει μερικά εκατοστά πάνω απ' το νερό. Το κανάλι πλαταίνει, οι αριμυρήθρες αραιώνουν, ο λαβυρινθώδης βαλτότοπος της Στορογγυλής με την πολυμελή και πολυποίκιλη κοινωνία

Η πανέμορφη Αϊκυόνα με το μεγάλο ράμφος και το πολύχρωμο φτέρωμα. Σπάνια την συναντάει κανείς και ακόμη σπανιότερα μπορεί να την φωτογραφίσει.

Ο Λευκοτσικνιάς (Egretta garzetta) με την αέρινη ολόθηυκη σιθουέτα του είναι ο πιο κοινός ερωδιός που φωλιάζει σε αποικίες στον βάλτο της Ροδιάς.

Λευκοσικνίς - *Egretta garzetta* ΦΩΤ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

του, δίνει τη θέση στα ήρεμα νερά της λιμνοθάλασσας της Ροδιάς.

Ανοιγόμαστε με κατεύθυνση ΝΑ γλιστρώντας με μεγάλη ταχύτητα στα ακίνητα νερά.

Ήδη απέναντί μας, στο βάθος του ορίζοντα, ορθώνεται σαν φράγμα αδιαπέραστο η οροσειρά των **Ακαρνανικών Ορέων**, ενώ αρκετά δυτικότερα προβάλλει απ' τα νερά του Ιονίου ο συμπαγής όγκος της **Λευκάδας**. Πίσω μας στα ΒΔ, πέρα από τις πεδιάδες και τις χαμηλές

μετά περνάμε από το ξύλινο κατάλυμα και παρατηρητήριο των φυλάκων του **Αλιευτικού Συνεταιρισμού Ανέζας**, που έχει δημιουργηθεί πάνω σε πασσάλους. Ήδη βγαίνουμε από τα όρια της Λιμνοθάλασσας της Ροδιάς και πλέουμε στα νερά της Λιμνοθάλασσας **Τσουκαλιό**. Με μάτια μισόκλειστα από τον ήλιο αγναντεύουμε σχεδόν αφηρημένα την αστραφτερή και λεία επιφάνεια του νερού, που μοιάζει να είναι τελείως ακίνητη. Ξαφνικά η

Βαθτόπαπια (*Aythya nyroca*). Στον Αμβρακικό την ονομάζουν "κόκκινο καλαϊτζή", από το λαμπερό καστανοκόκκινο φτέρωμά της. Είναι αυστηρά προστατευόμενο είδος. Αν και ο πληθυσμός τους έχει μειωθεί πολύ, στον Αμβρακικό συνεχίζει να είναι από τους μεγαλύτερους στην Ελλάδα, και πιθανόν ξεπερνάει τα 50 ζευγάρια. ΦΩΤ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

λοφοπλαγιές, σχηματίζεται το αχνό περίγραμμα του ιστορικού και μαρτυρικού **Ζαλόγγου**.

Ο πρωινός χειμωνιάτικος ήλιος συνεχίζει να λούζει με εκτυφλωτικό φως τα γαλήνια νερά, η παρουσία του όμως είναι ευεργετική, καθώς μετριάξει την ψύχρα που δημιουργείται από την ταχύτητα της βάρκας. Παρατηρούμε κοντά μας έναν πλωτό τηλεμετρικό σταθμό, που πραγματοποιεί μετρήσεις και συγκεντρώνει στοιχεία για την ποιότητα του νερού. Αμέσως

ακινήσια αυτή διαταράσσεται. Μόλις 100 μέτρα μπροστά μας εμφανίζονται μερικές λευκές ιπτάμενες σιλουέτες. Κουνούν με αρχοντικές κινήσεις τρεις έως τέσσερις φορές τα τεράστια φτερά τους και, μόλις κρίνουν ότι έχουν δώσει την απαραίτητη ώση στην αθόρυβη "μηχανή" τους, παύουν να τα κινούν, τα απλώνουν οριζόντια σ' όλο το μεγαλόπρεπο άνοιγμά τους. Είναι μια πτήση απαράμιλλης ομορφιάς, σε μια αφεγάδιαστη παράλληλη τροχιά, μόλις

Στιγμές γαλήνης και ακινησίας των νερών στις λιμνοθάλασσες του Β. Αμβρακικού.

μερικά εκατοστά πάνω απ' το νερό. Η πτήση αυτή με την απερίγραπτη ηρεμία διαρκεί μερικά δευτερόλεπτα, για δυο-τρεις δεκάδες μέτρα. Αμέσως μετά επαναλαμβάνεται ο γαλήνιος κυματισμός των πελώριων φτερών. Αιφνιδιασμένη η Άννα απ' αυτό το απροσδόκητο θέαμα δεν προλαβαίνει να αντιδράσει, οι **Αργυροπελεκάνοι** βρίσκονται ήδη μακριά, έξω από το βελινεκές του τηλεφακού της. Κατεβάζει τη μηχανή της απογοητευμένη και αρκείται να παρακολουθεί ανόρεχτα κάποιους κορμοράνους που πετούν ψηλά και μερικές φαλλαρίδες που έχουν μαζευτεί γύρω από τους αργυροπελεκάνους.

-Δεν χρειάζεται να απογοητεύεσαι, λέει στην Άννα ο πατήρ Αγαθάγγελος. Με την άδεια του Ορνιθολόγου **Γιώργου Χανδρινού**, της Γενικής Δ/σης Δασών του Υπουργείου Γεωργίας, θα προσεγγίσουμε σε ικανοποιητική απόσταση την αποικία των αργυροπελεκάνων και πιστεύω, πως θα σου δώσουν τη δυνατότητα να τους φωτογραφίσεις. Βέβαια η παρακάμψη αυτή από την πορεία μας δεν περιλαμβάνεται στο πρό-

γραμμα ξενάγησης των επισκεπτών, για να μην διαταράσσεται η ηρεμία των πουλιών. Σε μερικές ωστόσο ειδικές περιπτώσεις μπορούμε να πλησιάσουμε σε κάποια απόσταση και με απόλυτη ηρεμία.

Αλήθεια όμως, γνωρίζετε γιατί οι φαλλαρίδες κολυμπούν και πετούν γύρω από τους αργυροπελεκάνους;

Ομολογούμε την άγνοιά μας και ο πατήρ Αγαθάγγελος συνεχίζει:

-Η συμπεριφορά αυτή των φαλλαρίδων είναι ένα παράδειγμα αραστής συνεργασίας τους με τους αργυροπελεκάνους. Επειδή τα μεγάλα πουλιά αδυνατούν λόγω του όγκου τους να βουτήξουν στα βαθιά προς άγραν της τροφής τους, το έργο αυτό το έχουν αναλάβει οι φαλλαρίδες. Έτσι, με την ικανότητά τους να βουτούν βαθύτερα, σπρώχνουν κοντά στην επιφάνεια τα ψάρια, που αποτελούν πλέον εύκολη λεία για τους αργυροπελεκάνους. Μακάρι και οι άνθρωποι να υιοθετούσαν στις μεταξύ τους σχέσεις ανάλογες συμπεριφορές.

Στο βάθος ωστόσο αρχίζει να διακρίνεται η

λουρονησίδα του Τσουκαλιού. Πάνω στη χαμηλή της στενόμακρη επιφάνεια ξεχωρίζουν ήδη οι λευκές σιλουέτες των αργυροπελεκάνων. Αν και είμαστε σε μεγάλη απόσταση ακόμα, ο Γιώργος χαμηλώνει στο ελάχιστο την ταχύτητα της βάρκας και ο μέχρι τώρα δυνατός θόρυβος της μηχανής γίνεται ένα σιγανό μουρμουρητό. Κάθε λεπτό που περνάει μας φέρνει πιο κοντά προς τα πουλιά, αυτά όμως συνεχίζουν να είναι ήρεμα. Μπορούμε τώρα να τα διακρίνουμε καθαρά. Πρέπει να ξεπερνούν τα 25 και είναι συγκεντρωμένα σε δύο αποικίες, μία με μεγάλο συνωστισμό και άλλη μία μικρότερη. Κάποια στιγμή μερικά πουλιά εμφανίζουν σημάδια ανησυχίας και νευρικότητας και αρχίζουν να μετακινούνται με πρόθεση να πετάξουν. Σβήνουμε εντελώς τη μηχανή και αφήνουμε να μας παρασέρνει το ρεύμα. Παρακολουθούμε γοητευμένοι τις γεμάτες χάρη και ομορφιά κινήσεις τους. Κάποια καταγίνονται με το φτιάξιμο μιας φωλιάς, κάποια άλλα βρίσκονται σε επιφυλακή, τέσσερα - πέντε μάλιστα αποφασίζουν ν' ανοίξουν τα φτερά τους και να απομακρυνθούν μερικές δεκάδες μέτρα. Τα περισσότερα όμως μας περιβάλλουν με εμπιστοσύνη, δεν δείχνουν να έχουν επηρεαστεί από την παρουσία μας. Ανάμεσά τους διακρίνουμε έναν κορμοράνο και μερικές αγριόπαπιες. Οι μόνοι ήχοι που ακούγονται στον γαλήνιο αυτό τόπο προέρχονται από τα κρωξίματα των γλάρων και από τον θόρυβο των τεράστιων φτερών, όσων αργυροπελεκάνων αποφασίζουν να πετάξουν.

Η Άννα βρίσκεται επιτέλους στο στοιχείο της. Με τον ισχυρό της τηλεφακό φωτογραφίζει ασταμάτητα, συνεπαρμένη και αμίλητη. Έτσι όπως την παρακολουθώ αφοσιωμένη στο έργο της, έρχεται στη μνήμη μου μια εικόνα αντίστοιχης ομορφιάς, ένα δειλινό στη λίμνη Κερκίνη. Έτσι και τότε, είχαμε απέναντί μας τις αιθέριες σιλουέτες των φλαμίγκο, που με την ανοχή και την εμπιστοσύνη τους μας είχαν χαρίσει μερικές φωτογραφίες ανεπανάληπτες. *-Αν κρίνεις το αποτέλεσμα ικανοποιητικό, προτείνω σιγά - σιγά ν' αποσυρθούμε, ψιθυρίζει ο πατήρ Αγαθάγγελος.*

Στον ξαφνικό θόρυβο της μηχανής κάποια απ' τα πουλιά τρομάζουν και απογειώνονται, χαρίζοντάς μας μερικές απ' αυτές τις απίστευτες παράλληλες πτήσεις πάνω απ' το νερό.

Παίρνουμε κατεύθυνση ΒΔ, σε μια νοητή ευθεία με το Ζάλογγο. Ήδη όμως ο καιρός μεταβάλλεται, τα σύννεφα πυκνώνουν, ένας ανεπαίσθητος γαριμπής αρχίζει να ρυτιδώνει τη γαλήνια επιφάνεια του νερού.

Καθώς πλησιάζουμε στη μικρή λιμνοθάλασσα του **Κωνσταντίου**, στον ΒΔ μυχό του κόλπου, τα νερά και πάλι ηρεμούν.

Φτάνουμε στις εγκαταστάσεις που έχει κατασκευάσει η Μονή του Προφήτη Ηλία πάνω σε πασσάλους. Όλα είναι φτιαγμένα με τρόπο παραδοσιακό και με αποκλειστική χρήση ξύλου, καθώς και πρώτων υλών από τον υγρότοπο, όπως τα καλάμα και το ψαθί. Πάνω από το πρωτότυπο ξύλινο λιμανάκι, που παρέχει ασφαλέστατο αραξοβόλι στις βαρκούλες, έχει

ΦΩΤ. ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

ΑΡΓΥΡΟΠΕΛΕΚΑΝΟΣ

Ο Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*) είναι ο μόνος πελεκάνος που απαντάται όλο το χρόνο στον Αμβρακικό. Είναι πανάρχαιο είδος και το πιο μεγαλόσωμο είδος πελεκάνων που επιβιώνουν σήμερα στη γη. Το άνοιγμα των φτερών του φτάνει τα 3,2 μέτρα! Η διάσημη σιλουέτα του είναι εύκολα αναγνωρίσιμη, με το λευκό χρώμα και την κιτρινωπή ή πορτοκαλιά - κόκκινη σακούλα κάτω από το μακρύ του ράμφος.

Μέχρι πριν λίγα χρόνια, με τη δραματική συρρίκνωση της γεωγραφικής του εξάπλωσης, ο Αργυροπελεκάνος κινδύνευε να εξαφανιστεί από τον πλανήτη. Σήμερα η κατάσταση έχει βελτιωθεί, εξακολουθεί όμως να αποτελεί παγκόσμια απειλούμενο είδος. Τα αυστηρά μέτρα προστασίας έφεραν αποτέλεσμα και στην Ελλάδα και οι πληθυσμοί του στον Αμβρακικό και στην Πρέσπα έχουν αυξηθεί. Ενώ λοιπόν στις αρχές της δεκαετίας του '80 στον Αμβρακικό υπήρχαν λιγότερα από 20 ζευγάρια, στις αρχές του 21ου αιώνα επιβιώνουν περίπου 70-80. Στην πληθυσμιακή αυτή ενδυνάμωση αποφασιστική υπήρξε η συμβολή αρχικά της **Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας**, που από τον χειμώνα του 1984-85 άρχισε πρόγραμμα φύλαξης / παρακολούθησης και εκστρατεία περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Σ' αυτό συνεισέφεραν και ο **Αλιευτικός Συνεταιρισμός Ανέζας** καθώς και η **Εταιρεία Ανάπτυξης Αμβρακικού**.

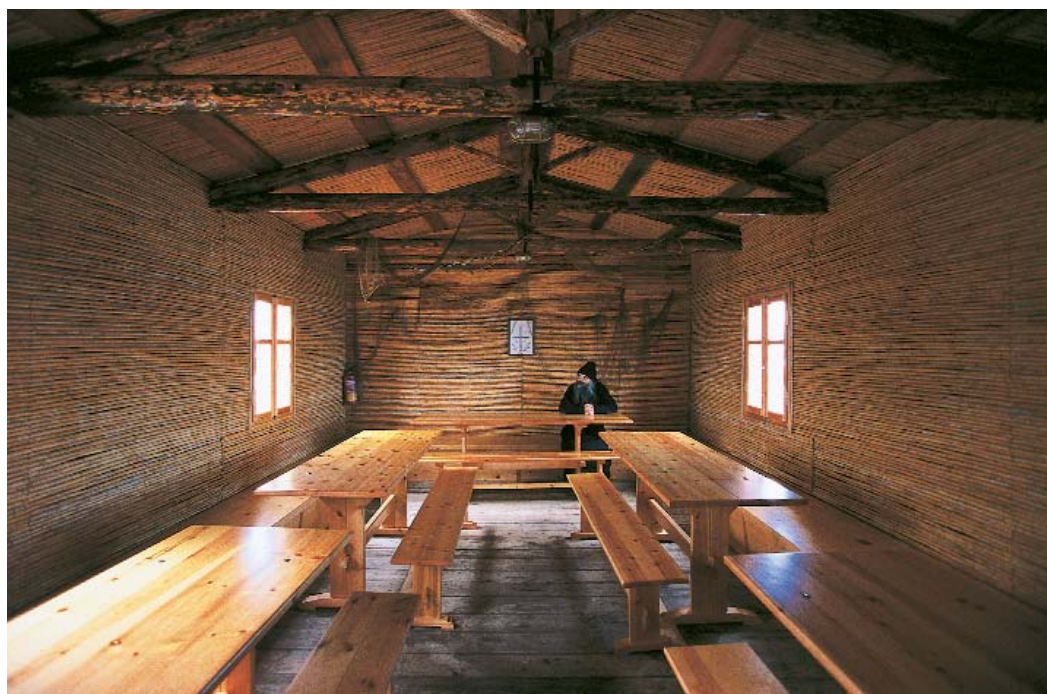
Φωλιάζουν σε νησίδες μέσα στις λιμνοθάλασσες Τσουκαλιό και Λογαρού. Ο πληθυσμός των Αργυροπελεκάνων του Αμβρακικού είναι ο μοναδικός στην Ευρωπαϊκή Ένωση που φωλιάζει σε παράτιες λιμνοθάλασσες και ίσως ο μοναδικός που τρέφεται τακτικά στη θάλασσα, παρέα με ρινοδέλφια και γλάρους. Κάθε μέρα ένας πελεκάνος τρώει περίπου 1,2 κιλά ψαριών, συνήθως από είδη που δεν έχουν μεγάλη εμπορική αξία. Δεν αρπάζει ψάρια από τα δίχτυα των ψαράδων και, κατά κανόνα, ψαράδες και πελεκάνοι ψαρεύουν αρμονικά, σε διαφορετικά σημεία των λιμνοθαλασσών.

Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τους πελεκάνους είναι οι άνθρωποι, ιδιαίτερα όταν πλησιάζουν τις αποικίες και μάλιστα σε περίοδο αναπαραγωγής. Τότε τα τρομαγμένα πουλιά αναγκάζονται να πετάξουν μακριά, με αποτέλεσμα να θραύονται τα αυγά στη φωλιά ή τα πελεκανάκια να πεθάνουν από αφυδάτωση και κρύο.

Επιβάλλεται λοιπόν η σχολαστική τήρηση των όρων προστασίας του πανέμορφου αυτού πουλιού, που είναι το μεγαλύτερο υδρόβιο πουλί του κόσμου με πτητική ικανότητα.

Σαν μικροσκοπική πλωτή πολιτεία μοιάζει η ψαροκαλύβα που δημιούργησε η Μονή Προφήτη Ηλία στα νερά της Λιμνοθάλασσας. Λιτό αλλιά ευρύχωρο και λειτουργικό, το εσωτερικό της ψαροκαλύβας διατίθεται για ενημέρωση των επισκεπτών και παροχή ενός θαυμάσιου γεύματος με το παραδοσιακό χέλι και τα ψάρια του Αμβρακικού.

Στη διάρκεια του διαλείμματος στην ψαροκαλύβα οι επισκέπτες έχουν την τύχη να απολαύσουν ένα γεύμα εκπληκτικό σε ποικιλία και νοστιμιά. (ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ)

Με τάξη και πειθαρχία οι επισκέπτες καταλαμβάνουν τις θέσεις τους στη βάρκα. Η περιήγηση αρχίζει. Μερικές ώρες μετά θα έχουν γυρίσει σοφώτεροι και με τις ωραιότερες αναμνήσεις από τον Υγρότοπο της Ροδιάς. (ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ)

δημιουργηθεί, στηριγμένο σε χοντρούς πασσάλους, ένα στερεότατο ξύλινο δάπεδο, μια πλατφόρμα που συνδέει όλους τους χώρους μεταξύ τους, την ψαροκαλύβα, το παρατηρητήριο των πουλιών, το εκκλησάκι της **Αγίας Άννας**. Είναι μια πρωτόγνωρη αίσθηση να βηματίζει κανείς πάνω στους υπερυψωμένους ξύλινους διαδρόμους και τα δάπεδα, που αντί για στεριά, έχουν ως όριο ολόγυρά τους το νερό. Είναι σαν να βρισκόμαστε σε μια μικρή νησιδοῦλα, δημιουργημένη όχι από τη φύση αλλά από τα χέρια των ανθρώπων, με τέτοια έμπνευση και μεράκι, που είναι απόλυτα εναρμονισμένη με το φυσικό περιβάλλον και την αισθητική του υγροτόπου.

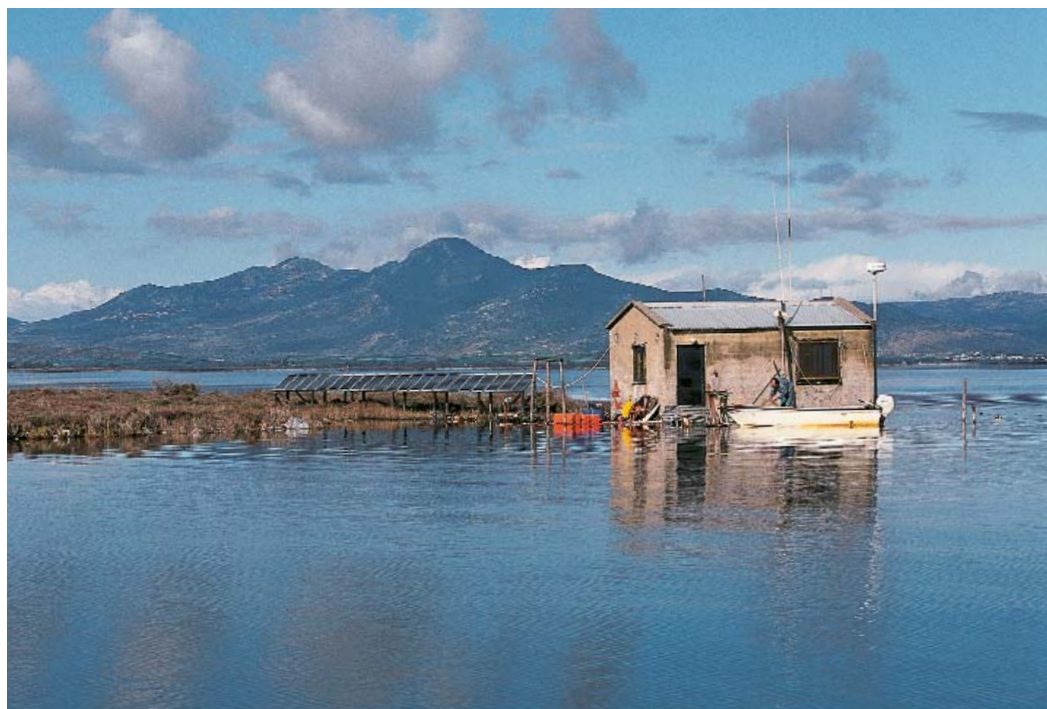
-Πιστεύω πάτερ, πως αν σκέφτεστε κάποια μελλοντική επέκταση της μικρής σας υδάτινης πολιτείας, θα πρέπει να συμπεριλάβετε και μερικά καταλύματα, λέω στον πατέρα Αγαθάγγελο. Ποιος δεν θάθελε να διατηρεί στις αναμνήσεις του μια διανυκτέρευση μέσα στο νερό, με ανατολές ήλιου και δειλνά και όλους τους μυστικούς ήχους του βάλτου στη διάρκεια

της νύχτας!

Περνάμε στην ψαροκαλύβα, ένα ευρύχωρο οίκημα με μεγάλους ξύλινους πάγκους και τραπέζια, τοίχους με άριστα πλεγμένη καλαμωτή από χοντρά καλάμια και παντού υποδειγματική καθαριότητα και τάξη.

-Εδώ, λέει ο πατήρ Αγαθάγγελος, οι φίλοι μας επισκέπτες έχουν τη μοναδική εμπειρία ενός γεύματος με αυθεντικές γεύσεις του Αμβρακικού που περιλαμβάνει χέλι, μικρά ψαράκια και κεφαλόπουλα καθώς και παραδοσιακές πίτες από τις γυναικές του χωριού.

Στο κουζινάκι της καλύβας ο Γιώργος ψήνει Ελληνικό καφέ, σε λίγα λεπτά μας τυλίγει η ευωδιά του. Τον απολαμβάνουμε ακουμπισμένοι στο ξύλινο καγκελάκι, πάνω απ' το νερό. Καταφθάνει και ο ιχθυολόγος μας ο Μάριος, μ' ένα "πριόρι". Με τις μικρές του διαστάσεις και τον επίπεδο πυθμένα, το βαρκάκι αυτό είναι το μόνο που μπορεί να εισχωρήσει στο "διβάρι", στην περιοχή δηλαδή με τις καλαμωτές παγίδες όπου εισέρχονται, παγιδεύονται και αλιεύονται τα ψάρια.

Ο πυρήνας του “διβαριού” είναι το φυλάκιό του. Εκεί εργάζεται, τρώει και κοιμάται ο φύλακας που έχει βάρδεια, εκεί φυλάσσεται όλος ο αιχμαλωτισμένος εξοπλισμός. Τα παραδοσιακά φυλάκια κατασκευάζονταν από πλίνθους φτιαγμένους με λάσπη, άχυρο και κοπριά αγελάδας. Για τη σκεπή πλέκονταν καλαμωτές με ψαθί, ενώ το δάπεδο ήταν από πατημένο χώμα.

Ο πατήρ Αγαθάγγελος πρέπει να αισθάνεται δικαιολογημένη ικανοποίηση, που η εμπνευσμένη πρωτοβουλία της Μονής για την δημιουργία της πρότυπης ψαροκαλύβας, έχει τόσο μεγάλη απήχηση στους επισκέπτες του Υγροτόπου της Ροδιάς.

Με την μεγάλη βάρκα φτάνουμε έξω από το Διβάρι του “Κωνσταντίου”. Εκεί επιβιβάζομαστε στο πριάρι και αρχίζουμε την περιπλάνησή μας στους περίπλοκους χώρους του διβαριού με τα καναλάκια, τις στενές εισόδους και τους “βολκούς”, τις ειδικές ιχθυοπαγίδες που έχουν δημιουργηθεί για την αλίευση των χελιών. Από ένα στενό καναλάκι φτάνουμε στην μικρή λιμνοθάλασσα “Λιμνοπούλα”, που η έκτασή της δεν ξεπερνάει τα 60 στρέμματα. Μετά διεισδύουμε σ’ ένα άλλο κανάλι και βγαίνουμε στην πολύ μεγαλύτερη λιμνοθάλασσα του “Κωνσταντίου”, που με έκταση 800 περίπου στρεμμάτων μοιάζει με ανοιχτό πέλαγος σε σύγκριση με την Λιμνοπούλα.

Η μεγάλη όμως αυτή υδάτινη επιφάνεια δεν παρέχει την προστασία και την ασφάλεια της μικρής. Ενώ κατευθυνόμαστε προς το κέντρο

της λιμνοθάλασσας αρκούν μερικές πνοές αέρα για να σηκώσουν μικρά κύματα, που αποδεικνύονται όμως υπερβολικά μεγάλα για την μικροσκοπική και βαρφοφορτωμένη μας βαρκούλα. Δεν θέλουμε να διακινδυνεύσουμε περισσότερο και επιστρέφουμε. Κάνουμε μια μικρή στάση στο “Βιζούλι”, στο σημείο όπου διαμένουν με βάρδιες όλο το 24ωρο οι φύλακες του συνεταιρισμού, για να εποπτεύουν την περιοχή για περιπτώσεις λαθροαλιείας, που δεν είναι καθόλου σπάνιες στον Αμβρακικό.

Εμφανίζεται με το πριάρι του ο φύλακας Μανώλης από τον οικισμό της Ανέζας. Μας πλησιάζει λάμνοντας με ένα κουπί και μας χαιρετάει εγκάρδια. Παλιός ψαράς ο Μανώλης έχει περάσει τη μισή ζωή του στον Υγρότοπο της Ροδιάς. Στις μέρες και νύχτες της βάρδιας του κοιμάται μέσα στη μεγάλη του

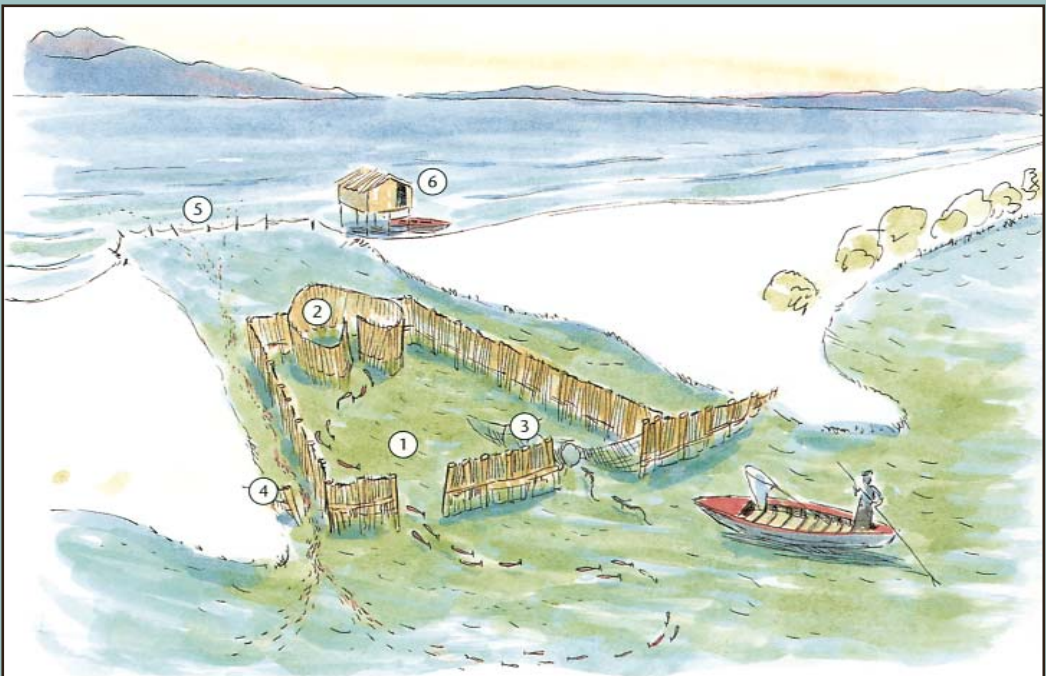
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΙΧΘΥΟΣΥΛΛΗΠΤΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (ΔΙΒΑΡΙ)

Κατασκευαζόταν από καλάμια που πλέκονταν μεταξύ τους με ψαθί. Η όλη κατασκευή ανανεωνόταν κάθε χρόνο. Τα ψάρια κατά την έξοδό τους από τη λιμνοθάλασσα εισέρχονταν στην "αυλή" (1) της ιχθυοπαγίδας και στη συνέχεια στην "πήρα" (2) (καμπύλη παγίδα) από όπου, λόγω του ειδικού ανοίγματος δεν μπορούσαν να ξεφύγουν. Εκεί τα έπιαναν οι "διβαράδες" με τις απόχες.

Ειδικά για τα χέλια τοποθετούνταν οι "βωλκοί" (3) στην είσοδο της εγκατάστασης. Την εποχή του "σοδιάσματος" (είσοδος του γόνου) οι διβαράδες άνοιγαν μια μικρή είσοδο (4) στην καλαμωτή. Εκεί έκαναν βάρδεις μέχρι να μπει ο γόνος και στη συνέχεια την έκλειναν για να μην φύγουν τα μεγάλα ψάρια.

Ένας εξωτερικός φράκτης (5) προστάτευε το στόμιο της λιμνοθάλασσας από τα διάφανα σκουπίδια και τα φύκια που έφερνε η θάλασσα. Ο φύλακας του διβαριού παρέμενε στην καλύβα (6) μέχρι να αντικατασταθεί από την επόμενη βάρδεια.

Σχηματική απεικόνιση: Β. Χατζηρβασάνης, πηγή : “ Η αθλιευτική παράδοση στον Αμβρακικό κόλπο”

βάρκα, κάτω από τον χοντρό μουσαμά που θυμίζει δύσριχτη σκεπή. Αναρωτιέμαι πόση προστασία μπορεί να παρέχει αυτός ο μουσαμάς στις παγωμένες και υγρές νύχτες του χειμώνα.

-Ε, τι να κάνω, ρίχνω επάνω μου ό,τι έχω. Είναι σκληρή η ζωή εδώ, σκέτη εξορία. Δε βαριέσαι όμως, το συνήθισα πια, κάποιες στιγμές το απολαμβάνω κιόλας ...

Προχωρημένο μεσημέρι. Στο ταβερνάκι της Στρογγυλής γευματίζουμε ελαφρά με τηγανιτό κέφαλο και χέλι. Αμέσως μετά παίρνουμε τον γεμάτο με ενοχλητικές λακκούβες παραλιακό χωματόδρομο με κατεύθυνση ΝΑ, προς το Μοναστηράκι της **Παναγίας Ροδιάς**.

Σε ορισμένα υπερωψωμένα σημεία του δρόμου σταματάμε για να θαυμάσουμε την εικόνα που μας χαρίζει ο Αμβρακικός με τα πολύπλοκα υδροτοπικά του συστήματα.

Ενάμιση περίπου χιλιόμετρο από τον οικισμό της Στρογγυλής ένα ανηφορικό μονοπάτι,

διανοιγμένο και συντηρημένο από τη Μονή του Προφήτη Ηλία, μας οδηγεί σε λιγότερο από ένα 10λεπτο στο ασκηταριό του **Αγίου Βλασίου**. Στους τοίχους του εντυπωσιακού ασβεστολιθικού σπηλαίου διακρίνονται αγιογραφίες μισομαυρισμένες από την καπνιά, ενώ η θέα προς τον κόλπο είναι υπέροχη.

Σε απόσταση 3,5 χιλιομέτρων από την Στρογγυλή βρισκόμαστε μπροστά στη **Μονή της**

Από τη Μονή Ροδιάς σώζεται μόνον το καθολικό της, σταυρεπίστεγη βασιλική με τρούλο. Είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου. Βρίσκεται στους πρόποδες της ΝΔ πλαγιάς του Μαυροβουνίου, πάνω από τη ΒΑ όχθη της λιμνοθάλασσας της Ροδιάς και ανάμεσα στα χωριά Βίγλα και Στρογγυλή. Κατά τον Μητροπολίτη Άρτας Σεραφεΐμ Ξενόπουλο ή Βυζάντιο, ιδρύθηκε το έτος 970 επί αυτοκρατορίας του Ιωάννη του Τσιμισκή και ανακαινίσθηκε το 1860. Κατά τον Αραβαντινό ιδρύθηκε το 925. Οι σχετικά καλώς διατηρημένες αγιογραφίες, σύμφωνα με επιγραφή έγιναν το 1884 από τους Σαμαρινιώτες αγιογράφους Αθανάσιο, Γεώργιο και Βασίλειο.

Παναγίας Ροδιάς. Το καθολικό με τον τρούλο του, την παλιά κεραμοσκεπή και την εξαιρετη τοιχοποιία μας εντυπωσιάζει. Οι τοίχοι είναι στιβαροί, ξεπερνούν σε πάχος τα 80 εκατοστά, ενώ οι γωνίες τους καταλήγουν σε πελεκητούς γωνιόλιθους. Εντυπωσιακό σε διαστάσεις και ποιότητα κατασκευής είναι και το πετρόχτιστο καμπαναριό.

Ο αύλειος χώρος της μονής είναι υπέροχος, πλακοστρωμένος με μεγάλη επιμέλεια. Μερικές δεκάδες μέτρα πιο πάνω αρχίζουν οι απότομες και αρκετά κατορράχιες πλαγιές του

Η γαλήνια λίμνη που σχηματίζεται στη βόρεια πλευρά του αναχώματος του Λούρου.

Μαυροβουνίου, κατάφυτες με μεγάλα ελαιόδεντρα. Μπροστά απλώνεται το πανόραμα του Αμβρακικού με τα Ακαρνανικά Όρη και τη Λευκάδα στο βάθος του ορίζοντα. Είναι ένα φυσικό περιβάλλον μαγευτικό, ένας τόπος περιουσιολογής και απόλυτης γαλήνης.

Ο καιρός μεταβάλλεται δραματικά, αρχίζει να πνέει ένας ψυχρός και δυνατός πουνέντες που φέρνει στην ακτή έναν εξακολουθητικό θόρυβο από θυμωμένα κύματα. Είναι μια πλήρης ανατροπή του ήρεμου πρωινού σκηνικού της φύσης. Από τον αυλόγυρο της μονής διακρίνουμε με δυσκολία στην ταραγμένη επιφάνεια του κόλπου τις νησίδες με τους αργυροπελεκάνους, που μόλις λίγες ώρες πριν περιβάλλονταν από τέλεια ακινησία. Είναι μια άλλη όψη του Αμβρακικού, που, αν και αγριεμένος, δεν παύει να διατηρεί τη γοητεία του.

Επιστρέφουμε στη Στρογγυλή και σκεφτόμαστε, πως, μετά από μια συναρπαστική μέρα, με διαρκή κινητικότητα και πολυποικίλες εικόνες, είναι ώρα ν' αρχίσουμε ν' ανηφορίζουμε για τα ψηλώματα και τον ψυχρό αέρα της Ροδαυγής.

Άλλωστε το τζάκι θα είναι ήδη αναμμένο στον ξενώνα. Φαίνεται όμως, πως η μέρα μας στον κάμπο δεν έχει ακόμα τελειώσει. Ο πατήρ - Αγαθάγγελος μας προσκαλεί να επισκεφθούμε τις εγκαταστάσεις της Μονής Προφήτη Ηλία. Στην περιοχή της κοινότητας **Φλάμπουρα**, στον δρόμο προς την Πρέβεζα, ορθώνεται σ' έναν λοφίσκο με θέα μαγευτική στον Αμβρακικό, το θαυμάσιο κτιριακό συγκρότημα της μονής με το νέο μετόχι του Τιμίου Προδρόμου. Για ένα δώρο ο πνευματικός χώρος και το γαλήνιο περιβάλλον της μονής μας βοηθούν να ανακεφαλαιώσουμε με τον πατέρα Αγαθάγγελο τις γνώσεις μας και να φιλτράρουμε όλη τη συσσωρευμένη εμπειρία της ημέρας. Καθώς τον αποχαιρετάμε στον αυλίο χώρο της μονής, δεσπόζει πάνω απ' τα κεφάλια μας ο λαμπρός απειρισμός του Ωρίωνα και το φεγγάρι που αρχίζει να γεμίζει.

Η επόμενη μέρα στα υγροτόπια της Ροδιάς προμηνύεται εξίσου συναρπαστική και ενδιαφέρουσα.

Δυστυχώς οι προβλέψεις μας δεν επαλη-

Γερακίνα (*Buteo - buteo*).
Η εμφάνιση αρπακτικών είναι πολύ συχνή στις ανοιχτές εκτάσεις και στους υγροτόπους του Αμβρακικού, όπου βρίσκουν άφθονη τροφή. Ανάμεσά τους υπάρχουν και σπάνια είδη, όπως ο Κραυγαετός (*Aquila pomarina*) που είναι απειλούμενο είδος και βρίσκεται στα πρόθυρα της εξαφάνισης στην Ήπειρο και Δ. Ελλάδα ή ο Στικταετός (*Aquila clanga*), που είναι ένας από τους σπανιότερους αετούς της Ευρώπης και Ελλάδας και εξαρτάται άμεσα από την ύπαρξη υγροτόπων.

θεύονται. Μια αιφνιδιαστική και τρομερή σε ένταση χιονοθύελλα που ξεσπάει τα χαράματα, ανατρέπει όλα μας τα σχέδια. Στη Ροδαυγή το χιόνι ξεπερνάει τα 10 εκατοστά, ενώ στον κάμπο βρέχει ασταμάτητα.

Κι ενώ αρχικά είμαστε βαθιά απογοητευμένοι απ' αυτή την απρόσμενη καιρική μεταβολή, πολύ γρήγορα αποφασίζουμε να αντιμετωπίσουμε με θετική σκέψη αυτή την "ανωτέρα βία", που δεν μπορούμε να ελέγξουμε. Έτσι έχουμε την ευκαιρία ολόκληρη τη μέρα να απολαύσουμε, τόσο τις χιονόλευκες ορεινές περιοχές της Ροδαυγής όσο και τις υγρές και ομιχλώδεις περιοχές του κάμπου.

ΣΤΟΥΣ ΚΑΛΑΜΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΕΛΙΑ

Ξημερώνει η τελευταία μέρα του Γενάρη. Ρίχνω μια επιφυλακτική ματιά στον ουρανό και καθησυχάζω. Είναι ανέφελος. Ο πρώτος μήνας της νέας χρονιάς μας εγκαταλείπει με χαμόγελα. Πριν συναντήσουμε τους φίλους μας στο Κέντρο Ενημέρωσης, αποφασίζουμε να κινηθούμε στο ανάχωμα του Λούρου, για να πάρουμε μια εικόνα από τον Βάλμο της Ροδιάς. Παίρνουμε και πάλι τον δρόμο προς την Πρέβεζα και στο ύψος της "Γέφυρας του Καλόγερου" (17χλμ. από Άρτα) στρίβουμε αριστερά για Πέτρα και αμέσως μετά δεξιά στον χωμάτινο δρόμο του αναχώματος με κατεύθυνση δυτική. Στα πρώτα κιόλας μέτρα μας υποδέχεται μια δυσάρεστη, όσο και αδικαιολόγητη εικόνα. Πολλά σκουπίδια είναι ριγμένα

κάτω από το δρόμο και φτάνουν σχεδόν ως τη στάθμη του νερού. Δεν είναι βέβαια η "Κόπρος του Αυγεία", ώστε η αποκομιδή τους να προϋποθέτει κάποιον άθλο, είναι ωστόσο αρκετά για να δημιουργούν μια αρχική απογοητευτική εικόνα στον επισκέπτη. Μήπως οι τοπικές αρχές θα έπρεπε να επιδείξουν λίγη περισσότερη ευαισθησία και ενδιαφέρον;

Ευτυχώς μετά από μερικά μέτρα τα σκουπίδια παύουν να υπάρχουν, αρχίζει όμως ένας διαρκής αγώνας με τις αναρίθμητες λακκούβες του οδοστρώματος, που, παρά τις φιλότιμες προσπάθειές μας, είναι αδύνατον να τις αποφύγουμε.

Το φυσικό περιβάλλον όμως μας αποζημιώνει για τους κόπους μας. Στα βόρεια, και ενδιάμεσα του αναχώματος και του δρόμου της Πρέβεζας, αρχίζει μια μακρόστενη λίμνη με πεντακάθαρα νερά, πανύψηλα καλάμια και πλούσια υδρόβια βλάστηση. Αντίθετα, στη νότια πλευρά του αναχώματος, επικρατούν επίπεδες καλλιεργημένες εκτάσεις και καταπράσινα βοσκοτόπια, δύο τοπία γειτονικά μα τόσο διαφορετικά μεταξύ τους. Μετά από τρία περίπου χιλιόμετρα αρχίζει και στη νότια έκταση του αναχώματος ένας συνεχής βάλτος με απέραντο καλάμιώνα, συμπαγή και αδιαπέραστο. Σ' όλη τη διαδρομή εμφανίζονται αρκετά πουλιά και κυρίως λευκοτοικνιαδες, φαλαγγίδες, πάπιες και γερακίνες. Δεν λείπουν όμως και δυο-τρεις εμφανίσεις κυνηγών.

Ήδη η πορεία μας μεταβάλλεται ελαφρά και διαγράφει μια καμπύλη προς το Νότο. Πεντέμιση χιλιόμετρα από την αρχή του αναχώματος

Στη θέα του σανού που κρατάει ο κυρ-Γιάννης, οι νεροβούβαλοι εγκαταλείπουν την επιφυλακτική τους στάση και σπεύδουν να φάνε την τροφή από το χέρι του.

ένα κανάλι περνάει κάτω από το δρόμο και τροφοδοτεί με άφθονο νερό όλο το Ν και ΝΑ τμήμα της περιοχής. Μετά από λίγο συναντάμε στο νότιο τμήμα, κάτω απ' το ανάχωμα, μια κτηνοτροφική μονάδα με αγελάδες. Αρκετές από αυτές είναι ξαπλωμένες μακάρια σ' όλο το πλάτος του οδοστρώματος και χρειάζομαι αρκετά λεπτά ευγενικών προσπαθειών για να τις πείσω να μου ανοίξουν μια δίοδο, τουλάχιστον ίση με το πλάτος του αυτοκινήτου.

-Ελπίζω να μην χρειαστεί να ξαναπεράσουμε από δω, λέω στην Άννα.

Μισό χιλιόμετρο αργότερα περνάμε κάτω από ένα τετραώροφο ξύλινο παρατηρητήριο. Η πορεία μας συνεχίζεται συναρπαστική ανάμεσα στο βάλτο, που μοιάζει να μην έχει τελειωμό. Το οδόστρωμα όμως χαλάει ακόμη περισσότερο. Το χώμα, ειδικά μετά τη χθεσινή νεροποντή, έχει μεταβληθεί σε λάσπη, που σε ορισμένα σημεία απαιτεί οπωσδήποτε τετρακίνηση. Πολύ γρήγορα το λευκό όχημα δεν διαφέρει καθόλου χρωματικά από τις συμπαθέστατες αγελάδες.

8,3 χλμ. ακριβώς από την αρχή της διαδρομής μας συναντάμε ένα τιμεντένιο τεχνικό έργο και αμέσως μετά αρχίζει ένας φοβερός και αδιάβατος λασιπότοπος που, ούτως ή άλλως, δεν καταλήγει πουθενά. Επιστρέφοντας, αντικρύζω από μακριά τις αγελάδες και κορνάρω με επιμονή. Επιδεικνύοντας μια σπάνια ευφυΐα και κατανόηση, με αντιλαμβάνονται έγκαιρα και μου ανοίγουν την απαραίτητη δίοδο, χωρίς καθόλου να με καθυστερήσουν.

Οι φίλοι μας είναι ήδη στο Κέντρο Ενημέρωσης και μας περιμένουν. Μαζί τους είναι και ο **κυρ-Γιάννης**, ο πατέρας της Αλεξάνδρας, που εδώ και τρία περίπου χρόνια έχει αναλάβει την φροντίδα των νεροβούβαλων.

-Πιστεύουμε πως σας ενδιαφέρει να δείτε αυτά τα ζώα, που έχουν έρθει πειραματικά απ' την Κερκίνη και ως τη δεκαετία του '60 αποτελούσαν μόνιμους κατοίκους της περιοχής, λέει ο Γιώργος. Τώρα επιχειρείται ένα πρόγραμμα αναβίωσής τους, με στόχο να ενταχθούν και πάλι στον τόσο οικείο γι' αυτούς χώρο του υδροτόπου.

Βγάζουμε τα ορειβατικά άρβυλα που είχαμε για τα χιόνια και φοράμε λαστιχένιες μπότες για τις λάσπες. Ακολουθώντας τον κυρ-Γιάννη φτάνουμε στο σπίτι του, στην άκρη του χωριού. Στην απλόχωρη αυλή βύσκουν τέσσερα νεαρά

βουβαλάκια, τα πρώτα που γεννιούνται μετά την μετοικεσία των γονιών τους. Αμέσως μετά, λίγο έξω απ' το χωριό, πηγαίνουμε στον στάβλο, όπου βρίσκεται το κύριο ενδιαίτημα των ζώων. Παντού νερό και λάσπες, συνθήκες αφόρητες για τους ανθρώπους, ιδανικές όμως για τους νεροβούβαλους, που η εμφάνισή τους είναι το τελευταίο που τους ενδιαφέρει. Τα ζώα, 18 συνολικά, απέχουν καμιά εικοσαριά μέτρα μακριά μας, δεν δείχνουν όμως διατεθειμένα να μας πλησιάσουν.

-Με ποιο τρόπο κυρ-Γιάννη θα τα φέρετε κοντά μας; τον ρωτάει η Άννα. Εκεί που βρίσκονται η φωτογραφία θα τα αδικεί.

Παίρνει ο κυρ-Γιάννης ένα μεγάλο δεμάτι σανό, αφηφώντας τις λάσπες μπαίνει μέσα στον περιφραγμένο χώρο και, μ' ένα ειδικό κάλεσμα, παρακινεί τους νεροβούβαλους να τον πλησιάσουν. Τα ζώα αρχικά δεν αντιδρούν. Στη θέα όμως της τροφής, που σκορπίζει επιδεικτικά στο έδαφος ο κυρ-Γιάννης, κάποια απ' αυτά ξεθαρρεύουν και κάνουν μερικά βήματα προς το μέρος του.

Αμέσως αρχίζουν να ακολουθούν και τα υπόλοιπα. Το ένα πίσω από το άλλο, διασχίζουν αργά έναν μεγάλο νερολάκκο και σε τρία λεπτά, τα πιο τολμηρά και εξοικειωμένα, τρώνε από το χέρι του.

-Φέτος γέννησαν για δεύτερη φορά, λέει ο φίλος μας. Αυτό σημαίνει, ότι προσαρμόστηκαν στον τόπο. Πιστεύουμε, πως το πείραμα θα πετύχει. Άλλωστε παλιά στα γύρω χωριά ζούσαν εκατοντάδες νεροβούβαλοι.

Εγκαταλείπουμε τα λασιπόνερα και κατευθυνόμαστε στο μόλο, σε πιο καθαρά νερά, που, ειδικά μετά τη βροχή, είναι διανυγέστατα.

Με την μεγάλη βάρκα "**Άγιος Βλάσιος**", αρχίζουμε μια πορεία αργή και απολαυστική μες τα κανάλια. Μετά τον πρωινό μαΐστρο, που προς στιγμήν μας ανησύχησε, τα νερά είναι και πάλι σαν καθρέφτης. Γύρω μας πετούν πρασινοκέφαλες πάπιες και ερωδιοί, καθώς και κορμοράνοι σε μεγάλους αριθμούς.

-Τα τελευταία χρόνια οι κορμοράνοι έχουν αναχθεί σε μείζον πρόβλημα για τους ψαράδες του Αμβρακικού, λέει ο Μάριος. Με την κατακόρυφη, μετά τα μέτρα προστασίας, αύξηση των πληθυσμών τους, καταναλώνουν καθημερινά τεράστιες ποσότητες ψαριών.

Έτσι λοιπόν αναδεικνύονται ως ο εχθρικότερος ανταγωνιστής των ψαράδων, που κάθε χρόνο

βλέπουν τις ποσότητες των αλιευμάτων τους να μειώνονται δραματικά.

Στο διβάρι έρχεται και μας παραλαμβάνει ο **Θόδωρος** ο ψαράς, με μια μακρόστενη πιρόγα. Επιβιβάζομαστε με μεγάλη προσοχή και παραμένουμε ακίνητοι στο ασταθές πλοιάριο, αφού και η παραμικρή απότομη μετατόπιση, μπορεί να σημάνει άμεση ανατροπή. Σε ελάχιστα λεπτά φτάνουμε στην "κλούβα", αυτή την ειδική ξύλινη κατασκευή που είναι ποντισμένη στο νερό και φυλάσσει στο εσωτερικό της τα χέλια, μετά τη σύλληψή τους στους βολκούς. Απασφαλίζει ο Θόδωρος το καπάκι στο κέντρο της κλούβας και αμέσως κάνει την εμφάνισή του ένας μεγάλος αριθμός χελιών, που λικνίζονται μέσα στο νερό.

-Τι θ' απογίνουν αυτά τα χέλια; τον ρωτώ.

-Θα μείνουν εδώ για λίγες μόνον μέρες ακόμα. Την επόμενη εβδομάδα θα ταξιδέψουν για Δανία. Μια άλλη μεγαλύτερη ποσότητα έφυγε τις παραμονές των Χριστογέννων και της Πρωτοχρονιάς για Ιταλία.

Η Άννα προσπαθεί να φωτογραφίσει τα χέλια από το μικρό άνοιγμα της κλούβας, δεν είναι όμως τόσο εύκολο.

-Μπορείς να μου πιάσεις ένα χέλι; ρωτάει τον Θόδωρο.

-"Γλιστράει σαν χέλι!", απαντάει γελώντας ο ψαράς. Θα προσπαθήσω πάντως.

Βουτάει το χέρι του στην μάζα των χελιών, πιάνει ένα, μα όταν σηκώνει το χέρι του είναι αδειανό. Επιχειρεί και πάλι. Τη φορά αυτή το χέλι παραμένει στη χούφτα του για ένα δευτερόλεπτο και μετά, με μια απλή σύσπαση του ευέλικτου κορμιού του απελευθερώνεται, πριν η Άννα προλάβει να το φωτογραφίσει. Ο Θόδωρος πεισμώνει, η Άννα αδημονεί, εγώ γελάω. Η διαδικασία επαναλαμβάνεται αρκετές φορές χωρίς επιτυχία, κάποια στιγμή όμως ένα χέλι - επιρρεπές προφανώς πολύ περισσότερο από τα άλλα στη δημοσιότητα -, δέχεται να παραμείνει στη χούφτα του Θόδωρου για ένα δευτερόλεπτο ακόμη. Για την Άννα είναι αρκετό.

Επιστρέφουμε στη μεγάλη βάρκα, διεισδύουμε στο διβάρι και φτάνουμε στο καλυβάκι των φυλάκων. Μας υποδέχεται ο **Μήτσος**, που

Λάμνοντας με ένα μόνον κουπί μας πησιάζει ο Μανώλης με το "πριάρι" του για να μας ξεναγήσει στα "μυστικά του βάρτου".

Η ΑΛΙΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΜΒΡΑΚΙΚΟ

Κάποτε η περιοχή ήταν πολύ πλούσια σε αλιεύματα. Έτσι οι οικογένειες των παράκτιων οικισμών του Β. Αμβρακικού είχαν ως κύρια πηγή εισοδήματος την αλιεία και κατά δεύτερο λόγο τη γεωργία και κτηνοτροφία.

Η αλιεία επιτρεπόταν μόνο με ειδική άδεια η οποία χορηγείτο από τις κρατικές υπηρεσίες της περιοχής. Παλαιότερα, μεγάλα τμήματα των λιμνοθαλασσών αποτελούσαν εκκλησιαστική περιουσία και μισθώνονταν για αλιευτική εκμετάλλευση μια ορισμένη χρονική περίοδο κυρίως σε προύχοντες της περιοχής, επειδή η μεγάλη τους έκταση απαιτούσε πολύ προσωπικό και συνεπώς υψηλό κόστος λειτουργίας. Όταν η κυριότητά τους πέρασε στο Ελληνικό δημόσιο, άρχισαν σταδιακά να σχηματίζονται αλιευτικοί συνεταιρισμοί από κατοίκους των παράκτιων χωριών, στους οποίους παραχωρούνταν τα διβάρια με δημοπρασία.

Σήμερα έχει περιορισθεί σημαντικά ο αριθμός των ψαράδων στον κόλπο του Αμβρακικού. Είναι χαρακτηριστικό, ότι στη μεγάλη λιμνοθάλασσα Τσουκαλιό, τη δεκαετία του '80 ο τοπικός αλιευτικός συνεταιρισμός Ανέζας είχε 150 συνεταιρισμένους ψαράδες ενώ σήμερα έχουν απομείνει περίπου 35. Η αλιευτική παραγωγή φθίνει συνεχώς αφού οι ανθρωπογενείς δράσεις δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην επιβίωση και καλή ανάπτυξη των ψαριών. Η χρήση εξάλλου σύγχρονων μεθόδων αλιείας και εργαλείων, έχει ως αποτέλεσμα την εξάντληση των ιχθυοαποθεμάτων.

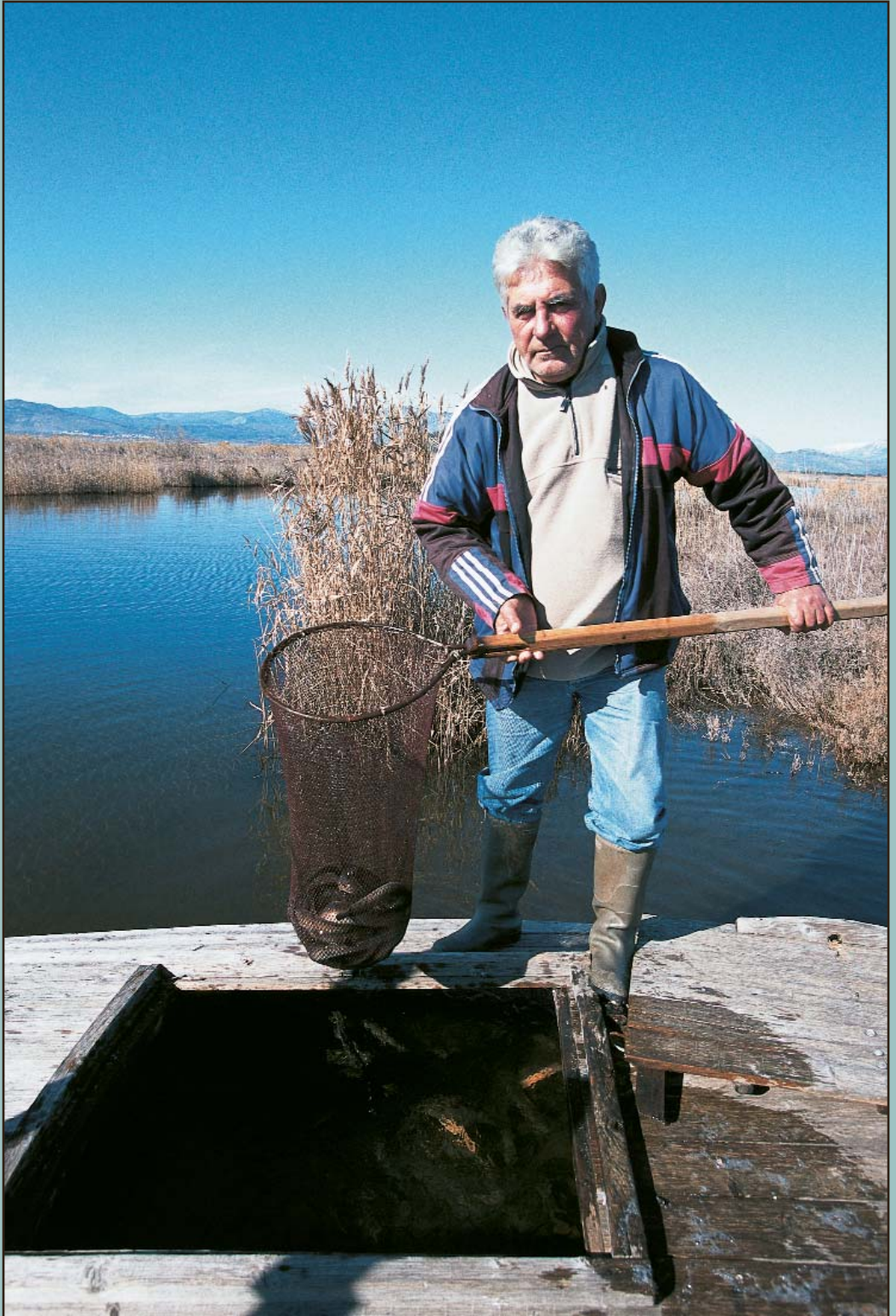

ΤΟ ΧΕΛΙ

Το χέλι αποτελεί έναν από τους πιο παράξενους και μυστηριώδεις υδρόβιους οργανισμούς. Ενώ περνά το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του σε λίμνες ή λιμνοθάλασσες, όταν ωριμάσει γενετικά, εγκαταλείπει τα ασφαλή του ενδιαίτηματα και ξεκινάει, από όποιο σημείο του πλανήτη ζει ως εκείνη τη στιγμή, ένα μακρύ όσο και απίστευτο ταξίδι, που μέλλει να είναι και το τελευταίο του. Το ταξίδι αυτό, που υπακούει στους ανεξήγητους μηχανισμούς και τα κελεύσματα της φύσης, οδηγεί το χέλι στην Θάλασσα των Σαργασσών, έξω από τις ανατολικές ακτές της Β. Αμερικής. Πριν όμως ξεκινήσει το ταξίδι του προετοιμάζεται κατάλληλα, συσσωρεύοντας λίπος στο σώμα του και συρρικνώνοντας όλα τα άλλα ζωτικά του όργανα, εκτός απ' αυτά της αναπαραγωγής.

Στην θάλασσα των Σαργασσών αναπαράγεται κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Απριλίου και, κατά πάσα πιθανότητα, πεθαίνει, αφού δεν έχει παρατηρηθεί επιστροφή ώριμων ατόμων από το σημείο αναπαραγωγής τους. Ο παράξενος βιολογικός κύκλος των χελιών συνεχίζεται. Αρχικά, με μορφή προνύμφης, μεταφέρονται παθητικά από το θερμό ρεύμα του Gulf Stream στις ακτές της Ευρώπης. Εκεί οι προνύμφες που μοιάζουν με διάφανο φύλλο, μεταμορφώνονται σταδιακά παίρνοντας τη μορφή άσπρου σκουληκιού σε μέγεθος σπύρτου (τα ονομαζόμενα "γυαλόχελα"). Στο στάδιο αυτό τα γυαλόχελα αλιεύονται είτε για απευθείας βρώση, στην Γαλλία και Ισπανία, είτε για ιχθυοκαλλιέργεια.

Όσα καταφέρνουν να επιζήσουν από την υπεραλίευση, κατευθύνονται προς τις παράκτιες ακτές και, μέσα από τις εκβολές των ποταμών, αρχίζουν να κινούνται ανάδρομα (αντίστροφα) προς τα εσωτερικά νερά, για να αποικήσουν λίμνες, λιμνοθάλασσες, ποτάμια και κάθε μορφής στάσιμο ή χαμηλής ροής νερό.

Με την αύξηση της διατροφής και την εμφάνιση χρωστικών στο δέρμα του, το γυαλόχελο εξελίσσεται σε "καλαμόχελο", που κι αυτό μετά από λίγο καιρό φτάνει στο στάδιο του "καφέ" ή "κίτρινου χελιού". Μετά από 5-7 χρόνια φτάνει στη γεννητική του ωριμότητα που σηματοδοτεί το στάδιο του "ασημόχελου". Ήδη ο βιολογικός κύκλος πλησιάζει προς το τέλος του. Το ασημόχελο παύει να διατρέφεται και κατά το Νοέμβρη - Δεκέμβρη μεταναστεύει προς τη θάλασσα με τελικό προορισμό την θάλασσα των Σαργασσών.

Το ενήλικο χέλι τρέφεται κυρίως με σκουλήκια, νύμφες εντόμων, γαρίδες, καβούρια και μικρά ψάρια, όπως οι γοβιοί. Η διάρκεια της ζωής του θεωρείται, ότι μπορεί να ξεπεράσει τα 25 χρόνια. Στην υδρόγειο έχουν παρατηρηθεί συνολικά 18 είδη χελιού. Το είδος που υπάρχει στην Ελλάδα είναι το *Anguilla anguilla*, που παρατηρείται επίσης στον Β. Ατλαντικό, στις θάλασσες της Β. Ευρώπης και στη Μεσόγειο.

Τα κανάλια στον Υγρότοπο της Ροδιάς αποτελούν ένα πολύπλοκο σύστημα υδάτινων διόδων, που οδηγούν, είτε σε κάποιο σημείο του βάλτου είτε σε μια από τις μικρές και μεγάλες λιμνοθάλασσες.

σήμερα αντικαθιστά στη βάρδια τον Μανώλη.
-Έχεις Μήτσο κανένα χέλι να δοκιμάσουμε; τον ρωτάει ο Γιώργος. Αν δεν έχεις να πάμε ν' αγοράσουμε από κανένα ψαρά.

Γελάει ο Μήτσος.

-Αν δεν έχω χέλια εγώ, ποιος θάχει;

Με τα λόγια αυτά μπαίνει στο καλυβάκι και επιστρέφει αμέσως μ' ένα ταψάκι, όπου είναι αραδιασμένα μερικά όμορφα κομμάτια χελιού.

-Αυτά είναι αλατισμένα και στεγνωμένα στον αέρα. Σε λίγα λεπτά μπορούν να είναι έτοιμα.

-Είναι νωρίς ακόμα, του λέει ο Γιώργος. Θα κάνουμε πρώτα μια βόλτα στα κανάλια και θα τα τιμήσουμε στην επιστροφή.

Χαιρετάμε προσορινά τον Μήτσο και ξεκινάμε την ιδιόμορφη κρουαζιέρα μας στον υγρότοπο. Παίρνουμε αρχικά κατεύθυνση ΒΔ και πλέουμε αργά σ' ένα φαρδύ κανάλι.

-Αν το συνεχίσουμε ως το τέarma του, θα καταλήξουμε μετά από μια πολυδαίδαλη διαδρομή αρκετών χιλιομέτρων στα βαλτοτόπια πίσω

από την Στρογγυλή, μας εξηγεί ο Γιώργος. Εκεί βέβαια το πλάτος του μικραίνει, γίνεται ένα στενό πέρασμα.

Φτάνουμε στη λιμνούλα "Βιζούλι", μια από τις πέντε αντίστοιχες λιμνούλες σ' αυτή την περιοχή. Τα νερά είναι καθαρά και γαλήνια, σαν μια τεράστια πισίνα. Αμέσως μετά εισχωρούμε σ' ένα στενότερο κανάλι. Αριστερά και δεξιά μας τα καλάμια ορθώνουν ένα τείχος αδιαπέραστο, που δεν μπορεί ούτε το βλέμμα να διεισδύσει. Αισθανόμαστε ξαφνικά ξεκομμένοι από την πραγματικότητα, σ' έναν κόσμο σιωπηλό, μυστικό και απόμακρο. Τα καλάμια είναι τόσο κοντά μας, που μπορούμε να τα αγγίξουμε. Είναι μια αμεσότητα συναρπαστική, σε μια φυσική δίοδο όπου κυριαρχούν δύο χρώματα, το γαλάζιο και το κίτρινο της ώχρας.

-Την Άνοιξη και το καλοκαίρι τα χρώματα αλλάζουν, λέει ο Γιώργος. Τα κίτρινα καλάμια γίνονται καταπράσινα. Ήδη όμως κάποια απ'

Στο εσωτερικό του φυλακίου του διβαριού ο Μήτσος ετοιμάζει τα χέλια, τον πιο παραδοσιακό μεζέ του Αμβρακικού.

Ροδοτηγανισμένα χέλια από τον Μήτσο. Ένας αυθεντικός μεζές στον τόπο παραγωγής του.

αυτά έχουν αρχίσει να πρασινίζουν, σημαδι πως η Άνοιξη στον βάλτο δεν αργεί.

Το κανάλι στενεύει όλο και περισσότερο, σε κάποια σημεία το πλάτος του δεν ξεπερνάει τα δύο μέτρα. Βρίσκει ο Γιώργος μια μικρή διακλάδωση μ' ένα κάθετο κανάλι και με δυο ελιγμούς στρίβει την βάρκα.

-Αν δεν στρίψουμε εδώ, μετά από λίγο δεν θα μπορούμε να γυρίσουμε.

Μεσημεριάζει, ο ήλιος μας χτυπάει κατάφαστα. Είναι ώρα να επιστρέψουμε στον Μήτσο. Μας υποδέχεται με τις δυο του γατούλες, μόνιμους συντρόφους στο καλυβάκι, που κάνουν κι αυτές, μαζί με τους ανθρώπους, αδιαμαρτύρητα τη βάρδεια τους. Αμέσως μετά φέρνει ο φίλος μας το ταψάκι με τα χέλια και ψομί. Είναι ροδοτηγανισμένα και μοσχοβολάνε. Θα θυμόμαστε για πολύ καιρό τη γεύση τους ...

Επιστρέφουμε στο μόλο του Χατζάρα και με τα αυτοκίνητα φτάνουμε μετά από λίγο στον λόφο

της Αγίας Αικατερίνης με το ομώνυμο εκκλησάκι. Αφήνουμε τα αυτοκίνητα στο χώρο στάθμευσης και ξεκινάμε με τα πόδια το ελαφρά ανηφορικό, φαρδύ και άριστα πλακουστρωμένο μονοπάτι. Ο ήπιος αυτός πεζόδρομος βρίσκεται σε τέλεια αντίθεση με

το συνολικό ασβεστολιθικό έδαφος του λόφου, που είναι τραχύτατο και κατάσπαρτο από αιχμηρούς βράχους. Ο λοφίσκος είναι κατάφυτος από ελαιόδεντρα και στην κορυφή του σχηματίζει ένα επίπεδο πλάτωμα. Εδώ βρίσκεται εγκαταστημένο παρατηρητήριο, από το οποίο οι επισκέπτες έχουν θέα πανεποπική και αποκτούν μια πρώτη σφαιρική εικόνα του μεγαλύτερου τμήματος του υγροτόπου της Ροδιάς.

Νωρίς το απόγευμα ο πατήρ Αγαθάγγελος προτείνει να ξεφύγουμε για λίγο από το υγρό στοιχείο.

-Το άρθρο σας βέβαια αναφέρεται στον υγρό-

τοπο, πιστεύω ωστόσο πως θα ήταν παράλειψη, αν δεν ρίχναμε μια σύντομη ματιά στα ερείπια της λεγόμενης "Ρωμαϊκής Έπαυλης".

ΒΑ της Στρογγυλής και σε απόσταση ενός περίπου χιλιομέτρου από το Κέντρο Ενημέρωσης, σώζονται τα κατάλοιπα ενός εκτεταμένου συγκροτήματος αγροικίας ρωμαϊκών χρόνων, που περιλαμβάνουν τα ενδιατήματα των χρηστών της, αποθήκες, ένα οκταγωνικό οικοδόμημα και εγκαταστάσεις ελαιοτριβείου. (3)

με ένα ερειπωμένο κτίσμα ρωμαϊκών λουτρών και κυρίως τα εντυπωσιακά υπολείμματα του ελαιοτριβείου από συμπαγείς, λαξευτούς ασβεστόλιθους. Στο μεταξύ, τα σύννεφα που έχουν εμφανιστεί από ώρα, πυκνώνουν όλο και περισσότερο, ο ουρανός σ' ένα μεγάλο του τμήμα γίνεται μελανός, θεοσκότεινος.

Μακρυνά κατά τη δύση βρέχει δυνατά, τα σύννεφα μοιάζουν με κατακόρυφες σκούρες κολώνες, που συνδέουν τον ουρανό με την επιφρά-

Το ερειπωμένο κτίσμα των Ρωμαϊκών λουτρών και τμήμα του ελαιοτριβείου της Ρωμαϊκής αγροικίας, πολύ κοντά στον οικισμό της Στρογγυλής.

Τα ερείπια ήταν ήδη γνωστά από την δεκαετία του '30, ο εντοπισμός όμως τμημάτων επιφανειακών ψηφιδωτών δαπέδων σε κατάσταση διάλυσης οδήγησε στην άμεση ανάθεση εργασιών στερέωσής τους και στη διενέργεια ανασκαφών κατά τα έτη 1993-1994, που δεν έχουν ολοκληρωθεί ακόμη.

Η λεπτομερής περιγραφή των ευρημάτων της αρχαιολογικής ανασκαφής θα υπερέβαινε τα όρια και τους σκοπούς αυτού του άρθρου.

Δεν θα μπορούσαμε όμως να μην επισημάνου-

νια της γης. Κάποιες αραιές σταγόνες φτάνουν πού και πού μέχρις εμάς, η καιριγίδα ωστόσο μας παρακάμπτει χωρίς να μας αγγίξει. Σε αντάλλαγμα η φύση μας χαρίζει το πιο θεαματικό της δώρο, ένα μεγαλειώδες ουράνιο τόξο, που μας συντροφεύει για αρκετή ώρα με την πολύχρωμη καμπύλη του.

Από τη Ρωμαϊκή Έπαυλη ένας κακοτράχαλος χωματόδρομος ανηφορίζει προς την κορυφή του "Μαυροβουνίου". Δεν ήταν πάντα αυτή η ονομασία του βουνού. Παλιά ονομαζόταν

(1) Α. Ντούζουγλη, Εγκαταστάσεις Ελαιοτριβείου αγροικίας Ρωμαϊκών χρόνων στις ακτές του Αμβρακικού κόλπου.

Ένα τμήμα του οικισμού της Στρογγυλής με τις καλλιερρημένες εκτάσεις και τους υγρότοπους της Ροδιάς. ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΗΣ

"Μαυροβούνι", οι συνεχείς όμως φωτιές τον περασμένο αιώνα μαύρισαν για πολλά χρόνια τις πλαγιές του κι έτσι δόθηκε η ονομασία Μαυροβούνι.

Μετά από λίγο περνάμε δίπλα από τα "**Βλάχικα**", τα πέτρινα εγκαταλειμμένα σπιτάκια, που χτίστηκαν τη δεκαετία του '50 από νομάδες κτηνοτρόφους του Βαθυπέδου Ιωαννίνων. Τα σπιτάκια κατοικούνταν ως το 1973, εγκαταλείφθηκαν όμως από έλλειψη οδικής πρόσβασης, ηλεκτρικού ρεύματος και νερού. Πριν απ'

όπου ξέσπασε πριν λίγη ώρα η καταιγίδα. Αυτό δεν μας εμποδίζει να βγούμε από το αυτοκίνητο και να παραμείνουμε εκεί για ώρα πολλή, καθλωμένοι απέναντι από το βύθισμα του ήλιου. Από το υψόμετρο των 300 μέτρων όλος ο υγρότοπος της Ροδιάς απλώνεται στα πόδια μας. Στα Ν-ΝΔ, μετά την λουρουνηίδα του Τσουκαλιού, ο Αμβρακικός εκτείνεται σ' όλη του τη μεγαλοπρέπεια. Είν' ένα θέαμα ασύλληπτο, η τελευταία και ωραιότερη εικόνα που μας χαρίζει αυτός ο τόπος πριν πέσει το σκοτάδι.

Στους λόφους του Μαυροβουνίου, σώζεται σε ημιερειπωμένη μορφή ο συνοικισμός "**Βλάχικα**", με τα όμορφα πετρόχτιστα σπιτάκια, που ίσως θα μπορούσαν ν' αποτελέσουν μια πρότυπη οικουριστική μονάδα για την περιοχή. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

Το ηλιοβασιλέμα από το Μαυροβούνι είναι ίσως η ωραιότερη οπτική ανάμνηση που χαρίζει ο Αμβρακικός στον επισκέπτη. ΦΩΤ. Θ. ΜΠΑΣΓΙΟΥΡΑΚΗΣ

αυτά τα σπίτια στη θέση τους υπήρχαν καλύβες, που κατοικούσαν Συρρακιώτες.

Ο ήλιος χαμηλώνει στον ορίζοντα.

-Είναι καλή ώρα για να πάμε στην κορυφή, λέει ο Μάριος.

Σε μια στροφή του δρόμου, λίγο πιο κάτω από την κορυφή του Μαυροβουνίου, βρίσκουμε ένα σημείο με θέα ανεμπόδιση. Ένας ψυχρός πουνέντες φτάνει ως εμάς από τη Δύση, εκεί

Θερμότατα ευχαριστούμε:

-Τον πατέρα Αγαθάγγελο, Αρχιμανδρίτη της **Ι. Μονής Προφήτη Ηλία Πρεβέζης** για τον χρόνο, την πολύτιμη παρουσία και τις ανεκτίμητες βοήθειες που μας παρείχε.

-Τον **Γιώργο Καπελάνο** και τον Ιχθυολόγο **Μάριο Περήφανο** για τις περιηγήσεις, τη συντροφιά και τις σημαντικές πληροφορίες τους.

-Τον ορνιθολόγο της Γενικής Διεύθυνσης

Δασών του Υπουργείου Γεωργίας **Γιώργο Χανδρινό**, για την ευγενική παραχώρηση άδειας προσέγγισης και φωτογράφισης της αποικίας Αργυροπελεκάνων.

-Τον **Β. Χατζηρβασάνη** και τον φωτογράφο **Χρήστο Βλάχο** για τις βοήθειές τους.

-Τον **κυρ-Γιάννη** και τους ψαράδες **Μανώλη, Θόδωρο** και **Μήτσο** για την καλοσύνη και την προθυμία να μας συμπαροσταθούν στο έργο μας.

-Τέλος, τους καλούς μας φίλους **Βασίλη** και **Μαρία Παπαβασιλείου**, που για άλλη μια φορά μας παρείχαν την εξαιρετική τους φιλοξενία στον θαυμάσιο ξενώνα "Μαρούσιω" στην Ροδαυγή.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Για επίσκεψη και συμμετοχή στα προγράμματα ξεναγήσεων πληροφορίες στα τηλέφωνα:

-Κέντρο Υγροτόπων Ροδιάς: **26830/41219 & 41063**

(καθημερινά από 08:30-14:30)

6936/706090 (οποιαδήποτε ώρα και ημέρα)

FAX : 26830/41387 - email: rodia@otenet.gr

ΠΛΗΡΟΦ. Στην Αθήνα, στο Γραφείο εξυπηρέτησης επισκεπτών, Κωστή Παλαμά 34, Ίλιον τηλ **210/2622088**,

Fax: 210/5324125 email: rodiaweb@otenet.gr

-Ι. Μονή Προφήτη Ηλία Πρεβέζης: **26820/52164**

ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΡΟΔΙΑΣ (Στρογγυλή)

Από Άρτα 22 χλμ.

Από Αθήνα 375 χλμ.

Από Θεσσαλονίκη 350 χλμ.

ΔΙΑΜΟΝΗ

Ξενώνας "ΜΑΡΟΥΣΙΩ" (Ροδαυγή: 35χλμ. από Στρογγυλή)

26830/71131, 22685/22901 κιν. **6932/660303**

Ξενοδοχείο "BYZANTINO" (Άρτα) **26810/52205-210**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ♦ Γ. Ρήγας, Ν. Πέτρου, Σ. Ζόγκαρης "ΑΜΒΡΑΚΙΚΟΣ, πουθενά αλλού στη γη", εκδ. ΟΙΚΟΣ ΕΠΕ-ΚΟΑΝ / Βιβλία του Κόσμου, 2003
- ♦ Ε. Ζαλοχώρη, Η. Καϊναδάς, Ν. Σ. Μάργαρης, "Η αλιευτική παράδοση στον Αμβρακικό κόλπο", εκδ. ΟΙΚΟΣ ΕΠΕ-ΚΟΑΝ / Βιβλία του Κόσμου, 2001
- ♦ Α. Ντούζουγλη, "Εγκαταστάσεις ελαιοτριβείου αγροικίας Ρωμαϊκών χρόνων στις ακτές του Αμβρακικού κόλπου".
- ♦ Αρχιμανδρίτης Αγαθάγγελος Καμβύσης, "Η παρουσία της Ι.Μονής Προφήτη Ηλία Πρεβέζης στον Αμβρακικό".
- ♦ Μ. Περήφανος, "Πειραματική αλιεία Γυαλόχελου στο Έλος Σαγιάδας", Πτυχιακή Εργασία.

Ο απέραντος καλαμιώνας στον υγρότοπο της Ροδιάς δημιουργεί ανάμεσά του ένα πολύηλοκο σύστημα από φυσικές διώρυγες και λιμνοθάλασσες, συναρπαστικό στην περιήγηση για κάθε επισκέπτη.